

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Katarina Šušterič

Medijska konstrukcija sovražnika – na primeru Islamske države

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Katarina Šušterič

Mentor: doc. dr. Ilija Tomanič Trivundža

Medijska konstrukcija sovražnika – na primeru Islamske države

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

Hvala...

*Mentorju doc. dr. Iliji Tomaniću Trivundža za vse napotke, nasvete in usmeritve pri pisanju
diplomske naloge.*

*Družini, mami Marjetki, očetu Franciju, sestri Petri in bratu Primožu za vso podporo in
spodbudo.*

Prijateljici Nini za vse nasvete, pogovore in neprestano študentsko druženje.

Prijateljicama Vanessi in Katji za vso podporo in zabavno obdobje pisanja.

Hvala Neji za prevod in pregled besedila.

Medijska konstrukcija sovražnika – na primeru Islamske države

Negativna podoba Orienta s strani Zahoda izhaja že iz orientalistične ideologije, ki se je razvila z začetkom evropske kolonizacije, ko so Evropejci prišli v stik z Orientalističnimi, domnevno manj razvitimi kulturami. Pri orientalizmu gre za način mišljenja, ki temelji na prevladi Zahoda nad Vzhodom. Prav tako pa so za slednjega značilna stereotipna prepričanja o Orientu, prek katerih so orientalske kulture medsebojno enake ter drugačne od Zahodnih kultur. Zahodni mediji so omenjeno negativnost začeli prevzemati predvsem po tem, ko so Združene države Amerike postale, zaradi potreb po nafti, odvisne od Bližnjega vzhoda (v času Sueške krize leta 1956). Na globalni ravni pa se je negativnost do Orienta začela širiti po 11. septembru 2001, saj so se v tem času začele oblikovati različne teroristične skupine, ki so za zahodne medije postale glavna tema poročanj. Islamska država je primer ene od terorističnih organizacij, ki se je oblikovala že od leta 2004 in v zahodnih medijih do danes prevzela glavno vsebino poročanj.

Ključne besede: Orientalizem, zahodni mediji, konstrukcija sovražnika, Islamska država, uokvirjanje.

The Media Construction of an Enemy – Shown on the Case of the Islamic State

The West's negative image of the Orient originates from the Orientalist ideology that has developed with the beginning of the European colonization, when the Europeans came into contact with the Orientalist, supposedly less developed cultures. Orientalism is centred on a way of thinking, based on the dominance of the West over the East. Orientalism is also characterized by stereotypical beliefs about the Orient, through which the Oriental cultures are mutually identical and different from the western cultures. The Western media started to take on the aforementioned negativity especially after the United States of America became dependent on the Middle East due to the need for oil (at the time of the Suez crisis in 1956). Globally, the negativity towards the Orient began to spread after September 11th 2001, because various terrorist groups were formed at that time, and they became the main topic of reporting in the Western media. The Islamic State is an example of one of the terrorist organizations, which was formed in 2004, and has, since then, taken over the main content of reporting in the Western media.

Key terms: Orientalism, the Western media, construction of an enemy, the Islamic State, framing

KAZALO

KAZALO	5
1 UVOD	6
2 UOKVIRJANJE NOVIC	8
2.1 Uokvirjanje terorističnih napadov	10
3 MEDIJI IN TERORIZEM	11
3.1 Medijsko poročanje o terorizmu.....	13
3.2 Konstrukcija sovražnika	15
3.3 Islamistični terorizem kot transnacionalna grožnja	16
4 STEREOTIPI	18
4.1 Stereotipi in islam (koncept drugih)	20
5 ORIENTALIZEM	22
5.1 Medijsko poročanje o Orientu	24
6 ANALIZA NOVIC O ISLAMSKI DRŽAVI	25
6.1 Islamska država	25
6.2 Analiza novic (metodologija in vzorec)	28
6.3 Zahod kot borec za svobodo in proti islamskim skrajnežem.....	31
6.4 Islam kot nasilna religija	35
6.5 Muslimani kot latentna grožnja Zahodu.....	38
6.6 Prikazovanje islama/Bližnjega vzhoda kot barbarskega	41
7 ANALIZA FOTOGRAFIJ O ISLAMSKI DRŽAVI	44
7.1 Zahod kot borec za svobodo in proti islamskim skrajnežem.....	45
7.2 Islam kot nasilna religija	48
7.3 Muslimani kot latentna grožnja Zahodu.....	51
7.4 Prikazovanje islama kot barbarskega	54
8 SKLEP	56
9 LITERATURA	28

1 UVOD

Konstrukcija medijske realnosti v različnih študijah poudarja, da ne obstaja "enotna" realnost, temveč izdelana interpretacija realnosti. V procesu gradnje "našega razumevanja" družbene realnosti, mediji uporabljajo orodja, kot npr. nosilce trditvev (claim-makers), različne trditve, opise in tipizacije ter vrednote in norme. Med nosilce trditvev spadajo strokovnjaki, tiskovni predstavniki, ki sodelujejo pri posredovanju posebnih trditvev o določenih dogodkih, fenomenih. Ti strokovnjaki identificirajo izvor pojava s posebnim sklopom trditvev, prav tako pa zagotovijo rešitve danega problema. Ne le, da strokovnjaki napovejo, da je nek pogoj X problem, temveč tudi karakterizirajo X kot problem posebne vrste. Ti posebni primeri tako pogosto oblikujejo naše perspektive družbenih problemov in nosilci trditvev pogosto opozarjajo na primere, ki upravičijo njihove trditve (Ambrosio de Nelson 2008, 327). S tem medijsko poročanje postane pristransko, kar pa ima za posledico izkrivljanje informacij. Do pristranskosti pride tudi, ko gre za izključitev opozicijskih informacij ali pa se določene informacije preprosto izpustijo (Kuypers v Ambrosio de Nelson 2008, 327).

Medijska pozornost na določena vprašanja, probleme se imenuje agenda-setting (McCombs in Ghanem v Ambrosio de Nelson 2008, 328). To je proces, skozi katerega mediji komunicirajo relativni pomen različnih vprašanj in dogodkov za javnost. S tem se tako pozornost javnosti osredotoča na posamezna vprašanja oziroma probleme (Kuypers v Ambrosio de Nelson 2008, 329). Po Mertonu gre torej za vpliv, ki ga izvaja interes gospodarskih, političnih ali verskih skupin (Merton v Ambrosio de Nelson 2008, 329). Prav tako pa je potrebno omeniti tudi uokvirjanje, ki bo tudi temeljna metoda preučevanja v diplomski nalogi. Okvirji se nahajajo, v nasprotju z agendo-setting, v posebnih lastnostih novičarskih pripovedi ter spodbujajo tisto dojemanje in razmišljanje o dogodkih, ki razvije posebno razumevanje le-teh (Entman 1991, 7).

Pogosto mediji dajejo prednost trditvam, ki so dramatične in so sponzorirane s strani močnih skupin ter so povezane z uveljavljenimi kulturnimi temami. Mediji tako otežujejo tiste zunaj kulturnega "mainstreama" z namenom, da pridobijo pozornost in s tem javno vzpostavijo svoje trditve (Ambrosio de Nelson 2008, 329).

Mediji v časopisnih uvodnikih, spletnih straneh ali v svojih poročanjih na eni strani okrepijo vrednote in norme in pohvalijo nekatere ljudi in dogodke, medtem ko na drugi strani druge ljudi obsojajo. To je običajna praksa nacionalnih časopisov, ki na eni strani pohvalijo junake naroda, medtem ko na drugi strani sovražnike ponižajo (Ambrosio de Nelson 2008, 328).

"Naš način življenja je pravilen, medtem ko je način drugih napačen" (Eitzen in Zinn v Ambrosio de Nelson 2008, 328). Teorija vrednot tako vključuje moralo in etiko, sistem pravil, ki nam pove, kako se sme ali ne sme obnašati (Wong in Osman v Ambrosio de Nelson 2008, 328).

V diplomski nalogi z naslovom Medijska konstrukcija sovražnika na primeru Islamske države bom preučevala medijsko uokvirjanje novic o Islamski državi. V sami nalogi bom predstavila odnos med Zahodom in Orientom ter Islamsko državo, v smislu kako mediji predstavljajo oz. uokvirjajo ta odnos in kako na podlagi tega odnosa konstruirajo koncept sovražnika in koncept realnosti. Prav tako pa bom poskušala raziskati sam odnos med zahodnimi medijskimi reprezentacijami in sodobnimi primeri obglavljanja islamskih skrajnežev. V smislu, kako mediji s promoviranjem islamskega obglavljanja ustvarjajo koncept sovražnika.

Tako bom na podlagi slednjega preverjala štiri raziskovana vprašanja:

- Ali slovenski spletni mediji (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) v poročanjih o Islamski državi ustvarjajo koncept sovražnika, ki izhaja iz Vzhoda in po drugi strani koncept miroljubnega Zahoda?
- Kako slovenski spletni mediji reprezentirajo islamsko vero znotraj poročanj o Islamski državi?
- Ali slovenski mediji reprezentirajo slovenske muslimane kot latentno grožnjo, ki bi lahko sodelovali z radikalnimi muslimani?
- V kakšnem odnosu sta zahodnjaška medijska reprezentacija in sodobni primeri islamskega obglavljanja?

Raziskovalna vprašanja bom preverjala znotraj teorije uokvirjanja s pomočjo kvantitativne analize prispevkov (analiza besedil) v spletnih novicah RTV SLO, 24 ur in Dnevnik, in sicer od ameriške intervencije v Iraku – 16. junij 2015 do bombnega napada v Iraku – 18. julij 2015.

Še prej pa se bom v teoretskem delu naloge osredotočila na samo teorijo uokvirjanja, znotraj katere bom zajela tudi uokvirjanje terorističnih napadov. Kasneje se bom posvetila teoriji medijskega poročanja o terorizmu, stereotipom in ideologiji orientalizma, ki zajema začetke razlikovanja med Nami in Njimi, torej med Zahodom in Orientom.

2 UOKVIRJANJE NOVIC

Analiza uokvirjanja različnih novic, tako spletnih kot tudi televizijskih in tiskanih, je nujen korak pri premiku poenostavljenih predstav pristranskosti novic. Pristranskost je redukcijski način kategoriziranja interpretacij realnosti v črno in belo, medtem ko je realnost zagotovo siva. Podajanje vsebine skozi kategorije: pozitivna, negativna ali nevtralna, je tradicionalna družboslovna raziskovalna metoda določanja pristranskosti v medijskih poročanjih. Še posebej pa je takšno podajanje vsebine zelo značilno v medijskih poročanjih o Bližnjem Vzhodu, kjer so reprezentacije opisane kot ugodne/neugodne ali pozitivne/negativne (Asi in drugi v Ibrahim 2010, 113).

"Okvirji definirajo probleme – ugotovijo, kaj povzročitelj počne in za kakšno ceno ter korist, kar pa se navadno meri v smislu skupnih kulturnih vrednot. Okvirji prav tako diagnosticirajo vzroke – prepoznajo sile, ki ustvarjajo problem; ustvarjajo moralne sodbe – ocenijo povzročitelje in njihove učinke; ter predlagajo pravna sredstva – predlagajo in utemeljijo rešitev za problem/težavo in napovedujejo njihove verjetne učinke" (Entman 1993, 52).

Z vidika socialne antropologije Goffman opredeljuje uokvirjanje kot način klasificiranja, ki omogoča uporabnikom najti, zaznati, prepoznati in označiti vsakdanje dogodke (Goffman v Papacharissi in Oliveira 2008, 53–54). Gitlin pa po drugi strani uokvirjanje razume kot stalne vzorce kognicije, interpretacije in prezentacije selekcij, poudarjanj ter izključevanj, s čimer simbolni voditelji redno organizirajo diskurz (Gitlin v Papacharissi in Oliveira 2008, 54). Tankard podaja nekoliko bolj metodološko definicijo uokvirjanja in pravi, da gre za osrednjo organizacijsko idejo vsebine novic, ki oskrbuje kontekst in predlaga kaj predstavlja problem skozi uporabo selekcije, poudarjanja in obdelovanja (Tankard v Papacharissi in Oliveira 2008, 54). Morley po drugi strani preferira pomembnost konceptualnega in ideološkega okvirja, preko katerih so dogodki predstavljeni in zaradi katerih prihaja do enega dominantnega/primarnega pomena (Morley v Reese 2001, 4). Reese definira uokvirjanje v podobnem smislu kot Hall definira situacijo, kjer se določajo merila, po katerih so vsi nadaljnji prispevki označeni kot pomembni ali nepomembni – razen bistva (Hall v Reese 2001, 4). Gamson in Modigliani opredelita okvir kot osrednjo organizacijsko idejo za osmišljanje pomembnih dogodkov in s predlogi, kaj predstavlja problem (Gamson in Modigliani v Reese 2001, 4). Edelman pa glede okvirjev pravi, da le-ti izvajajo svojo moč v tem, kako se ugotovitve razvrstijo in kategorizirajo (Edelman v Reese 2001, 4).

Novičarski okvirji obstajajo na dveh ravneh, in sicer kot mentalno shranjena načela za obdelavo informacij in kot značilnosti novičarskega besedila. Prav tako pa okvirji tudi

opisujejo attribute novic samih. Okvirji se nahajajo v posebnih lastnostih novičarske pripovedi ter spodbujajo tista dojetanja in razmišljanja o dogodkih, ki razvijejo posebna razumevanja o njih. Novičarski okvirji so tako vključeni znotraj ključnih besed, metafor, konceptov, simbolov in vizualnih podob, kateri so poudarjeni v sami novičarski pripovedi. Tako se lahko nahajajo na štirih mestih v komunikacijskem procesu: znotraj komunikatorja, besedila, sprejemnika in kulture same. Znotraj političnega konteksta in množične komunikacije, okvirji vplivajo na to, kako ljudje razumejo, si zapomnijo, ovrednotijo in delujejo na problem (Reese v Papacharissi in Oliveira 2008, 53).

Medijski okvirji tako izpostavljajo nekatere vidike stvarnosti, s čimer se zmanjša meja diskurza v selekcioniranih problemih/vprašanjih. Postopek konstrukcije okvirjev se začne v širši kulturi in vpliva na reporterske percepcije (Ibrahim 2010, 114). Vsaka zgodba je sestavljena iz besed in vizualnih podob. Tako so znotraj tega okvirji lahko zaznajo prav s preiskovanjem določenih besed in vizualnih podob, ki se dosledno pojavljajo v zgodbi/pripovedi in posredujejo tematsko soglasniške pomene skozi medije in čas. Okvirji s posredovanjem in ponavljanjem krepijo besede in vizualne podobe, ki se sklicujejo na nekaj idej. S tem pa okvirji omogočajo, da so nekatere ideje v samem besedilu utišane (nekatero manj in druge v celoti) (Entman 1991, 7). Okvirji na katerih temeljijo pripovedi so ključnega pomena za končni sprejem ali zavrnitev zgodb. Uokvirjanje tako organizira realnost – ki je del stalnega pretoka dogodkov, skupin in posameznikov – na načine, ki nam pomagajo razumeti svet (Entman v Ryan 2004, 363–364). Okvirji tako nepoznano dogajanje ali amorfnega pogovora spreobrnejo v viden dogodek. Pomembni so za ustvarjanje zgodbe, saj dejstva oblikujejo skozi svoj pomen, jih organizirajo in jim dajejo skladnost (Ryan 2004, 364). Prav tako pa določena dejstva poudarjajo, medtem ko druga ignorirajo (Gamson v Ryan 2004, 364).

Medijski okvirji z zagotavljanjem ustreznih informacij in novic, pripomorejo k ustvarjanju osebnih okvirjev. Pogosto ustvarjajo osrednje ideje, ki dodelijo dogodkom poseben pomen ter pomagajo ugotoviti, kateri dogodki so pereči ter s tem tudi opaznejši in nepozabni za javnost (Entman v Ryan 2004, 365). Okvirji torej vplivajo na osebna mnenja s tem, ko določenim zadevam dodeljujejo prednost in jih predstavljajo kot pomembne za javnost (Nelson v Tomanić Trivundža 2004, 85).

Posledica stika z novičarskimi okvirji so mentalne reprezentacije, ki jih je mogoče razumeti kot shemo specifičnega dogodka, kot razumevanje sporočenega dogajanja, ki vodi interpretacije občinstva začetih informacij in njihovo obdelavo vseh nadomestnih podatkov o določenem dogodku. Tako obstaja vzajemen odnos med okvirji v besedilu in shemo teh dogodkov ter med shemo teh dogodkov in okvirjev v razmišljanju občinstva. Novičarske

organizacije oblikujejo poročila in s tem izzovejo ugodne odzive s strani bralcev in gledalcev ter pričakovane reakcije javnosti. Prav tako pa vplivajo na retoriko in dejanja političnih elit, ki predstavljajo primarne "sponzorje" novičarskih okvirjev (Entman 1991, 7). Sama konstrukcija novic ima tako posledično velik vpliv na to, kaj ljudje mislijo o politiki in o drugih družbenih zadevah (Bolsen 2011, 144). Veliko preiskovalcev daje pozornost na sam proces s katerim javnost, politične elite in mediji ustvarjajo pomen političnim/družbenim vprašanjem, ki so prikazana v množičnih komunikacijah (Baum in drugi v Bolsen 2011, 144).

Uokvirjanje se tako nanaša na dinamiko, kako medijske hiše izbirajo med okvirji s katerimi posredujejo probleme/vprašanja javnosti. V tem procesu konkurenčni interesi delujejo kot viri novic, ki dobavljajo strateško pakirane novice in informacije zgodb do novinarjev (Nisbet v Bolsen 2011, 145). Posamezniki in institucije pogosto sodelujejo v političnih bojih z namenom, da vplivajo na medijske okvirje, saj ima sam način predstavitve nekega problema v množičnih medijih, pomemben vpliv na zavedanje občinstva in na samo razumevanje javnih problemov in skrbi (Husselbee in Elliot v Ryan 2004, 365). Veliko raziskav potrjuje, da imajo uradniki in strokovnjaki v tem boju prednost, saj mediji pogosto privilegirajo njihove simbolne pripovedi. Pogosto je vzrok za to ta, da jih novinarji nenehno uporabljajo kot vir informacij (Koch v Ryan 2004, 365).

2.1 Uokvirjanje terorističnih napadov

Teroristični napadi predstavljajo eno izmed glavnih tem, ki pokrivajo medijske vsebine. Prav zaradi tega so zelo dovzetni, da se o terorističnih dejanjih poroča znotraj okvirjev, ki jih ustvarjajo mediji oziroma politične elite.

Terorizem je tako moč definirati kot sistematično uporabo prisilnega ustrahovanja civilistov z namenom doseči politične cilje (Norris v Papacharissi in Oliveira 2008, 55). Znotraj tega okvirja se teroristična dejanja konkretizirajo v prisotnosti medijev, ki pokrivajo ter objavljajo tovrstne teme o terorističnih dejanjih. Teroristična dejanja tako vsebujejo elemente, ki simpatizirajo z novičarskimi vrednotami, kot npr. drama, vizualizacija, zvočni učinki, ustreznost in splošna sporočilna vrednost. V sodobnem času teroristične skupine prikazujejo seznanjenost z novičarskimi vrednotami in pogosto so za pospeševanje svoje agende pripravljene izkoristiti medijsko pokritost (Papacharissi in Oliveira 2008, 55). Ena očitnih posledic prikazovanja terorističnih dejanj v medijih je tako vzpostavljanje njihove legitimnosti. Legitimiranje terorističnih skupin in njihovih dejanj lahko oslabi demokratičnost držav in služi zgolj za vzbujanje nasilja (Toros 2008, 408). Neumann navaja, da v primeru, da se v demokraciji ne bi vzbujalo nasilja, tudi teroristi ne bi bili nagrajeni za uporabo le-tega.

Pogajanja s teroristi dajejo legitimnost teroristom in njihovim metodam ter spodkopavajo akterje, ki so opravljali politične spremembe z miroljubnimi sredstvi. Pogajanja lahko tako destabilizirajo politični sistem vlade, znižajo mednarodnopravne učinke za prepoved terorizma in dajejo prednost nevarnosti (Neumann v Toros 2008, 411).

Uporaba okvirjev v kriznih razmerah, kot na primer v poročanjih o terorističnih napadih, lahko služi kot strategija s katero opredelijo glavne vzroke in odgovorne zastopnike, ustvarijo moralne sodbe in predlagajo politične odzive na sam dogodek. Okvirji za pokrivanje terorizma, ki so sprejeti s strani medijev in s strani političnih elit, vplivajo na to, kako bo družba dojemala tovrstna dejanja. Definicije terorizma in terorističnih napadov so vsebinsko uokvirjene in kot takšne sprejete s strani določene družbe. Tako so lahko sredstva za ukrepanje, ki jih uporabljajo nekatere interesne skupine, nezaslišane v eni družbi ter v drugih družbah popolnoma sprejemljive (Papacharissi in Oliveira 2008, 54).

Definicije terorizma in terorističnih napadov so vsebinsko oblikovane s strani okvirjev, katere je sprejela določena družba. Na primer, razlika med teroristi in borci za svobodo je pogosto zamegljena skozi politične režime (Cohen-Almagor v Papacharissi in Oliveira 2008, 54). Prav zaradi tega so lahko različni načini delovanja pri nekaterih interesnih skupinah nezaslišani v eni družbi, medtem ko so lahko te iste strategije in postopki popolnoma sprejemljivi v različnih drugih družbah. Tako okvirji povezani s temi strategijami igrajo pomembno vlogo pri tem, kako so ta dejanja zaznana oziroma sprejeta (Papacharissi in Oliveira 2008, 54).

Ena od posledic uokvirjanja terorističnih dejanj je binarna opozicija, ki se osredotoča na retoriko "mi in oni". Nekateri islamski teroristi so prikazani ko neracionalni in fanatiki, v nasprotju z racionalnimi in zmernimi zahodnjaki (Thussu v Falkheimer in Olsson 2015, 74–75).

3 MEDIJI IN TERORIZEM

Terorizem je s pomočjo političnih elit in množičnih medijev postal mednarodni fenomen: teroristi delujejo ne samo v eni, ampak v različnih državah. Terorizem ni več razumljen kot grožnja na nacionalni ravni s strani državljanov in politikov, ampak kot globalni problem (Beck in drugi v Gerhards in Schäfer 2014, 4). Teroristično dejanje je tako moč razumeti kot namerno uporabo fizične sile s strani nedržavnih akterjev proti civilistom in političnim elitam. (Tuman v Gerhards in Schäfer 2014, 4). Nacos je poudaril evolucijo izraza terorizem, ki se nanaša na konotacijo nasilja s strani države oziroma na politično nasilje, ki je izvedeno proti civilistom s strani nedržavnih akterjev z namenom, da si pridobijo publiciteto oziroma javnost (Nacos v Papacharissi in Oliveira 2008, 55). Norris definira terorizem kot sistematično

uporabo prisilnega ustrahovanja civilistov z namenom doseči določene politične cilje (Norris v Papacharissi in Oliveira 2008, 55). Po Armborstu je teroristično dejanje namerno fizično nasilje nad ljudmi, za katerega so značilne različne žrtve ter različno pričakovane politične posledice nasilnega dejanja (Armborst 2010, 415). Eden od pomembnih ciljev teroristov je pritegnitev pozornosti. Weimann na tej točki navaja pojem "gledališče terorja", s katerim se poudari uporaba drame v skoraj gledališki produkciji, katere cilj ne predstavljajo žrtve, temveč izpostavljenost na svetovnem prizorišču množičnih medijev. Zato je boj za medijsko pokritost sestavni element sodobnega terorja (Weimann v Yarchi in drugi 2013, 265). Tako je terorizem potrebno razumeti kot komunikacijsko strategijo, v kateri so sporočila poslana do političnih elit in civilistov na spektakularen način (Munkler v Gerhards in Schäfer 2014, 4). Razširjenost teh sporočil je močno odvisna od množičnih medijev, ki razširijo teroristični napad izven mesta ali države, v kateri je bil napad storjen. S tem pa posledično ustvarijo grožnjo pred terorizmom tudi širšemu občinstvu (Fuchs v Gerhards in Schäfer 2014, 4). Teror je tako postal globalna grožnja, ki povzdigne vrednost medijskega poročanja o tej temi. Informacije, ki se nanašajo na teroristične organizacije in njihove dejavnosti so za medije novice vredne objave, saj gre za material mednarodnega pomena (Liebes in Frosh v Yarchi in drugi 2013, 265). V preteklosti (v času 11/09) so teroristi prejeli pozornost šele po nasilnih dogodkih, danes pa mediji redno ponujajo možnost terorističnega zaslišanja. Postopoma so teroristi tako postali legitimni medijski vir, predstavljajo svoje argumente in utemeljujejo svoje motive preko medijev (Liebes in Kampf v Yarchi in drugi 2013, 266).

Medijska pokritost terorističnih napadov je pomembna za le-te, saj pomaga opredeliti družbeni pomen terorističnih dejanj in pogosto "dodeli status" teroristom in njihove vzroke (Picard v Papacharissi in Oliveira 2008, 55). Na primer, televizijska pokritost napadov iz 11. septembra spominja na "maraton nesreče", ki je zlasti žanr medijske pokritosti. Pri čemer pa je v središču pozornosti, kako je dogodek doživela javnost (torej gledano s strani javnosti in žrtev). Za teroriste televizijska pokritost postane bistvenega pomena, v smislu kako so obsegi njihovih dejanj poročani in dojeti (Blondheim in Liebes v Papacharissi in Oliveira 2008, 55). Prav tako pa tudi retorična progresija, v sami pokritosti terorizma, vpliva na raven demonizacije ali povečevanja, kar pa je posledica različnih strank v javnosti (Debatin v Papacharissi in Oliveira 2008, 55).

Po Altheidu teroristični diskurz ni omejen na določeno situacijo, ampak na splošen svetovni nazor. Domače življenje je postalo usmerjeno k spominom na pretekla teroristična dejanja in na čakanja ter predvidevanja za naslednje dejanje (Altheide 2007, 299). Terorizem tako definira realnost, prav tako pa je postal neustavljivi predlog, preko katerega ni mogoče

dvomiti, izpodbijati ali ponarejati (Mehan in Wood v Altheide 2007, 299). Teroristični diskurz je postal institucionaliziran v tajitvah (na primer "vsi vemo, kako se je svet spremenil od 11/09"), izraz ali frazo dokumentira na splošno (namesto na posebno) situacijo in izraža skupne pomene ljudi (Hewitt in Stokes v Altheide 2007, 299).

V mednarodnem redu tako vlada prepričanje, da so teroristi zlo, ki urejajo "novi svet" in kot takšne se jih je potrebno bati. Uporaba podobnih simbolov proti terorizmu spodbuja mestno upravo in postavlja v dobro luč vse njene meščane v nasprotju s katerimi koli skupinami in posamezniki (Cerulo v Altheide 2007, 299).

3.1 Medijsko poročanje o terorizmu

Obseg in narava medijske konstrukcije sta torej pomembna katalizatorja terorističnih napadov. Množični mediji opozarjajo na nekatere napade in jih predstavijo/uokvirjajo na posebne načine, da se zdijo pomembni za državljane. Prav tako pa lahko s tem vplivajo na individualno in institucionalno odločanje ter prispevajo k legitimaciji nekaterih političnih gibanj (Scheufele v Gerhards in Schäfer 2014, 4).

Bassioni ugotavlja, da so teroristi pripravljani na medijska poročanja, saj jim mediji s tem zagotavljajo reklamo na njihova sporočila in simbolna dejanja (Bassioni v Lukuman Azeez 2009, 2). Brian Jenkins pravi, da so teroristična dejanja pogosto skrbno koreografirana z namenom, da bi pritegnila pozornost elektronskih medijev in mednarodnega tiska. Sami talci teroristu pogosto ne pomenijo nič. Terorizem je namenjen ljudem, ki gledajo, ne pa dejanskim žrtvam (Jenkins v Lukuman Azeez 2009, 2).

Novičarski mediji ne posredujejo samo informacij javnosti, temveč tudi izberejo dogodke, ki jih bodo posredovali javnosti (Lukuman Azeez 2009, 3). Graber trdi, da je izbira zgodbe boj za oblast, v smislu kaj sporočila vnašajo v simbolično areno (Graber v Lukuman Azeez 2009, 3). Ker vsi socialni akterji ne morejo enako dostopati do medijev, lahko tisti, ki nimajo medijske pozornosti, pridobijo pozornost le-teh z ustvarjanjem presenečenja ali šoka, ki je parameter sporočilne vrednosti dogodka k mediju (Molotch in Lester v Lukuman Azeez 2009, 3). Dogodki, ki pritegnejo medijsko pozornost, se nanašajo na njihovo tesno povezavo s političnimi in družbenimi organi in na povezavo s simbolnimi in ritualnimi dejanji solidarnosti in skladnosti. Terorizem oziroma teroristična dejanja imajo te lastnosti, prav zato pa pritegnejo intenzivno medijsko pokritost (Lukuman Azeez 2009, 5). Novičarski mediji namenjajo terorističnim dejanjem ogromno pozornost, saj so čustveno pomembni oz. zelo dramatični, prepričljivi, prav tako vključujejo dramatično negotovost, so razmejeni v času in prostoru in v zadostni meri ohranjajo pozornost občinstva. Poročanja o terorističnih dogodkih

oz. napadnih prav tako vključujejo osebnosti, ki so v centru dramatičnih junakov ali sovražnikov (Lukuman Azeez 2009, 6).

Teroristi torej poznajo konvencije in novinarske rutine medijev prav zato, da bi dosegli svoj cilj in opozorili nase ter pridobili na prepoznavnosti. Teroristi zato namenoma organizirajo svoja dejanja tako, da se le-ta prilegajo ključnim novičarskim vrednotam (drama, nasilje in nepričakovanost) (Crellinsten v Lukuman Azeez 2009, 7).

Novice in poročila, ki pokrivajo terorizem se v glavnem osredotočajo na spektakularna in dramatična nasilja. Uporabljajo pripoved, v kateri poudarjajo bedo in nesrečo žrtev (Schlesinger v Lukuman Azeez 2009, 6). Novice o terorističnih dejanjih se osredotočajo zgolj na en sam zorni kot, ne da bi pri tem dali poudarek na razpravo o zgodovinskem ozadju storilcev nasilnih dejanj ali žrtev nasilja. Mediji tako v vsakih dogodkih, ki so vredni objave, iščejo dramo. Pri takšnih dogodkih je tako poudarek na tragediji, nasilju in gledaliških vidikih terorističnih dejanj (Weimann in Winn v Lukuman Azeez 2009, 7).

Znotraj tovrstnih poročanj lahko govorimo o dramaturški paradigmi, ki je sestavljena iz dobrega in slabega. V takih pripovedih so na eni strani lopovi (teroristi) ter na drugi strani junaki (vladni organi, strokovnjaki). Medtem pa vladni organi in strokovnjaki prispevajo dopolnilno dramatično zanimanje (Schmid in Graaf v Lukuman Azeez 2009, 8). Žrtve predstavljajo junaško trpljenje, medtem ko nasprotniki terorizma ponazarjajo videz reševalcev (npr. 11. septembra pri Svetovnem trgovinskem centru je moški predstavljal podobo dobrega Samarijana, ki je rešil ranjeno žrtev iz razbitin avtobusa). Perspektiva, ki dominira v medijskih pripovedih odraža teroriste kot neracionalne, brutalne in grozne, prav tako pa je nesmiselno razumeti njihovo motivacijo, zato jih je potrebno reševati z ustreznim pravnim procesom (Lukuman Azeez 2009, 9).

Tako je bistvenega pomena v pripovedi, skozi katero je prikazan oziroma poročan terorizem, ocenjevalni jezik s katerim so teroristi opredeljeni in označeni. Ta ocenjevalni jezik služi gradnja realnosti o terorizmu v javnosti (Lukuman Azeez 2009, 9). Tunman ugotavlja, da mediji oblikujejo naš diskurz in predsodke o terorizmu, preko simbolov in s pripovedmi, z njihovimi interpretacijami ter upodobitvami terorizma. Mediji tako uokvirjajo naša stališča, kognitivne in afektivne občutke proti teroristom (Tunman v Lukuman Azeez 2009, 9). Le-to počnejo z opredelitvami in z označevanjem teroristov, kar pa pomeni, da je paleta diskurzov o terorizmu omejena z označevanjem in opredelitvami, ki potekajo od institucionalnih in uradnih perspektiv do stereotipov samih teroristov in terorizma. Ti stereotipi pa torej pomenijo, da so meje sprejemljivega in zakonitega ravnanja začrtane. To torej pomeni, da proces stereotipov ne uporablja samo vizualnih indicev, ampak tudi kulturne karakteristike s

katerimi ločijo eno skupino od druge, prav tako pa ločujejo med normalnim in nenormalnim ter med sprejemljivim in nesprejemljivim (Lukuman Azeez 2009, 9–10).

Hall ugotavlja, da ko mediji uporabljajo stereotipe opredelijo eno skupino skozi simbolno mejo med normalnim in deviantnim ter med normalnim in patološkim, sprejemljivim in nesprejemljivim, med vključenimi in izključenimi, med nami in njimi (Hall 1997, 258). Mediji torej v svojih poročanjih o terorizmu poleg poudarjanja dramatičnosti terorističnih dejanj, le-te predstavljajo z izgradnjo realnosti o terorizmu. Ta izgradnja realnosti pa vključuje izbor, izključenost in vključenost. Kar pa pomeni, da ni pomembno kakšna je resnica, ampak kako so stvari označene. Teroristična dejanja so tako poročana skozi perspektivo, ki vpliva na okvirje in javna dojetanja teroristov in njihovih dejanj brez zatekanja k njihovim zgodovinskim ozadjem in motivacijskim vzrokom (Lukuman Azeez 2009, 10).

3.2 Konstrukcija sovražnika

Fundamentalistična sovražnost do muslimanov se je porodila v notranji drami latinskega krščanskega sveta nekaj stoletij po tem, ko so muslimani prvič dosegli evropski polotok. Torej sama sovražnost do muslimanov ne izhaja iz arabske ekspanzije iz sedmega in osmega stoletja. Zahodnjaki so tako muslimane, prešteli k množicam pogonov in nevernikov ter k številnim sovražnikom, proti katerim so bili v nešteti vojnah. Vendar pa sprva muslimanom ni bil odrejen kak privilegiran položaj med pogani, neverniki in sovražniki. Zahodnjaki nanje niso gledali kot na posebno grožnjo, kar pa pomeni, da je bil ton prvih reakcij na muslimane zelo zmeren (Mastnak 1998, 25–26). Muslimani so tako postajali sovražniki zahodnega sveta že v 11. stoletju, kjer so dobili naziv sovražniki krščanstva in kristjanstva. Muslimansko ime je postalo generično ime za vse sovražnike kristjanstva. Od konca enajstega stoletja dalje je bil odnos do muslimanov drugačen kot do drugih znanih nekrščanskih ljudstev, tudi orientalskih. Tako je torej zahodni svet začel gledati na muslimane kot na fundamentalnega sovražnika, kot na posebljanje antikristove religije, muslimanski svet je postal naravnost antitetični sistem (Mastnak 1998, 39–40).

Bližnji Vzhod in druge islamske regije so bile vključene v sodobni zgodovinski sistem, ki deluje pod superiornimi pogoji. Islamski svet se je tako vključil v globalni in sodobni rasni sistem, kjer je uvedena hierarhična taksonomija civilizacij, religij in kultur (Samman in Al-Zo 2008, 3). To je tako privedlo do razlage sveta v katerem so bile zahodne civilizacije nekaj edinstvenega in katere so proizvajajo odlične lastnosti s katerimi povzdigujejo Zahod nad ostalimi (Hall v Samman in Al-Zo 2008, 3). Različna zgodovinska obdobja kot npr.

renesansa, reformacija in industrijske, politične ter znanstvene revolucije so tako pripomogle k sami prednosti Zahoda pred vsemi drugimi (Samman in Al-Zo 2008, 3).

V današnji globalni in regionalni politiki, gospodarstvu in družbenemu razvoju je značilen vznemirjen odnos med močnim zahodom in islamskimi družbami. Nemuslimani in muslimani so tako postali žrtve terorja in nasilja, ki ga ljudje prikazujejo na način, da le-ta deluje "v imenu islama" (Mešič 2015, 1).

Medsebojni stiki med Zahodom in Bližnji Vzhodom oziroma med muslimani in nemuslimani temeljijo predvsem na stereotipih in predsodkih, ki so vidni skozi medijska prikazovanja, v katerih so muslimani opisani kot fanatiki, iracionalni, primitivni, nasilni in nevarni. Od osemdesetih let dalje se tako mediji pogosto nanašajo na domnevne nevarnosti islama (Shadid in Koningsveld 2002, 174).

Večina zahodnih medijev uporablja 11. september kot dogodek s katerim izkoristijo svojo politično moč. Ti mediji prikazujejo islam kot fundamentalizem, ekstremizem in radikalizem. V sodobnem svetu se tako skozi osrednjo vlogo medijev in podobo realnosti, ki se jo lahko manipulira, ustvarja napačno prikazovanje dejanskih dejstev. Mediji predstavljajo muslimane kot teroriste, ki pomenijo grožnjo zahodni varnosti (Mešič 2015, 1).

Reprezentacije muslimanov v medijih se nanašajo na pomanjkanje sprejemanja razlik. Ustvarja se javna panika okoli terorističnih groženj. Prav tako pa se v javnosti pojavlja diskriminacija povezana z islamofobijo. Ta pojav skuša pokazati, da so muslimani grožnja, ki lahko ogrozi varnost. V poročanjih o 11. septembru je večina strokovnjakov govorila o varnostni zadevah, medtem pa so bili družbeni in politični vzroki napadov popolnoma pozabljeni (Mešič 2015, 2). Kot pravi Mešič, "je precej očitno, da ima Zahod ustvarjeno idejo lastnega jaza in posledično tudi idejo drugega" (Mešič 2015, 2).

3.3 Islamistični terorizem kot transnacionalna grožnja

V sodobnem svetu je mit o pomoči Zahoda državam v razvoju, podpiran oziroma sprejet tudi s strani množičnih medijev. Splošna predpostavka je torej, da so države tretjega sveta popolnoma odvisne od Zahoda, medtem ko je realnost ta, da tok sredstev prihaja od juga do severa (Thussu v Kavoori in Fraley 2006, 5). Sardar in Davies navajata, "da je funkcija mitov ta, da omogočajo razumevanja in pogajanja spreminjajočih se dogodkov in okoliščin v resničnem svetu, s posredovanjem lastnih idej, vrednot in moral. Na ta način je svet okoli nas oblikovan na način, da postane skladen, obvladljiv in smiseln. Miti torej ustvarijo občutek identitete in pomagajo identificirati, kdo so dobri posamezniki in kdo slabi ter zakaj" (Sardar in Davis v Thussu v Kavoori in Fraley 2006, 5).

Primerjava med dobrim in slabim je dihotomija, ki je v središču televizijskih mitov, ki vzpostavljajo zaskrbljenost v tako imenovani vojni proti terorizmu. Mit, ki je ustvarjen, je torej ta, da je radikaliziran islam nadomestil komunizem in tako predstavlja transnacionalno grožnjo zahodnim interesom. Imenovano grožnjo ponazarjajo omrežja, kot npr. ISIS, s svojo domnevno povezavo z "nepoštenimi" državami, kot je Iran. V tej različici mednarodne politike, ki je pod vplivom diskurza "spopada civilizacij" in je okrepljena z dogodki, kot na primer 11. september 2001, ima militantni islam lastnosti, ki so neugodne za sodobno, sekularno in racionalno tržno demokracijo. Ta terorizem se izvaja s strani iracionalnih pobožnih muslimanov in ta vrsta nasilja je lahko recipročna le s silo (Thussu v Kavoori in Fraley 2006, 6).

Globalno vodstvo ZDA in odprta vojna proti terorizmu je del velike strategije varnejšega sveta. Posledica te pripovedi je, da je Zahod voden s strani Združenih držav, ki se zavzema za demokracijo in varovanje človekovih pravic po vsem svetu, tudi če to zahteva preventivne stavke in spremembo režima (Thussu v Kavoori in Fraley 2006, 6).

Znotraj islamskega diskurza je razvidno, da je na svetu ena milijarda muslimanov predstavljena kot potencialno teroristična. Islamski fundamentalizem prejema nesorazmerno veliko programskega časa v svetovnih televizijskih mrežah in v drugih medijih, v primerjavi s krščanskimi, judovskimi ali hindujskimi resnicami verskega fundamentalizma. Pogosto je samo razlikovanje med političnim islamom in islamskim fundamentalizmom znotraj medijske pokritosti propadlo. Obstaja dolga zgodovina, ko je ameriška vlada izkoriščala in kultivirala radikalne islamske skupine v boju proti komunizmu v Afganistanu v osemdesetih letih. Tako je bilo normalno, da so bili v zahodnih medijskih poročanjih afganistanski mudžahidi rutinsko označeni kot borci za svobodo. Ti borci pa so kasneje postali sovražniki svobode in očitno del transnacionalnih terorističnih mrež, ki težijo k uničenju zahodnih interesov. (Thussu v Kavoori in Fraley 2006, 9).

Teroristični napadi Al Kaide v ZDA leta 2001 so privedli do večje osredotočenosti na teroristične grožnje po vsem svetu. Po Norrisu so bili ti teroristični napadi v medijih prikazani kot ameriško dojemanje sveta kot teroristične grožnje, ki je veliko velja od dejanske realnosti (Norris v Falkheimer in Olsson 2015, 71). Statistika iz ameriške vlade namreč kaže, da so se dejanske teroristične grožnje znižale od leta 1993 do leta 2003. Od leta 2003 pa bi se naj število terorističnih napadov na globalni ravni povečalo (Falkheimer in Olsson 2015, 72). Pri pregledu statistike terorizma iz ZN (Schmid v Falkheimer in Olsson 2015, 72) je potrebno opozoriti, da se je število mednarodnih terorističnih incidentov leta 1990 zmanjšalo, prav tako pa obstaja jasna povezava med revščino in terorizmom. Nekaj let po napadih v ZDA leta 2001

pa se je število terorističnih incidentov po podatkih iz Global Terrorism Database (Falkheimer in Olsson 2015, 72) na svetovni ravni povečalo.

Schoenborn in Scherer trdita, da komunikacija ustanavlja teroristične organizacije ter da so te ustvarjene organizacije sestavljene iz povezanih strateških dejanj. To pomeni, da teroristična dejanja in javnost ali pozornost javnosti služita kot interna komunikacija med akterji, ki med seboj nimajo druge povezave. Medijska poročanja o terorizmu tako prispevajo h komunikativni gradnji terorističnih organizacij (npr. Islamska država - ISIS) kot kolektivnih igralcev. Teroristični taktični cilj je tako ustvariti fizično in človeško trpljenje, medtem ko so njihovi strateški cilji pozornost javnosti prek medijev. Mediji so tako osrednjega pomena pri pridobivanju novih članov, podpornikov in političnih vplivov znotraj terorističnih organizacij (Schoenborn in Scherer v Falkheimer in Olsson 2015, 72–73).

4 STEREOTIPI

Stereotipi so stalne prakse v današnji družbi. Prav tako pa se jih poslužujejo tudi množični mediji, saj z njimi dosežejo v družbi črno-bel pogled na določene probleme oziroma na določene dogodke.

Stereotipi so običajno štet kot netočni, zaradi načina s katerim prikažejo družbeno skupino ali kategorijo kot homogeno. Nekatere oblike vedenja, razpolaganja in nagnjenja so tako izolirana, vzeta iz konteksta in se pripišejo vsakomur, ki je povezan z določeno skupino ali kategorijo (Pickering 2001, 4). Stereotipi so sponke, ki so rutinsko razporejene z mediji ter poskušajo osmisliti vprašanja in dogodke, ki jih mediji poročajo ali komentirajo (Shaw 2012, 514). Fowler pa prav tako ugotavlja, da stereotipi zagotavljajo valuto, skozi katero je sklenjen vzajemen in dialektični proces nastajanja informativnih dogodkov in oblikovanja informativnih vrednosti (Fowler v Shaw 2012, 514). Po Fowlerju so tako "stereotipi družbeno konstruirani mentalni predalčki, v katere se lahko razporedi dogodke in posameznike, kar pa posledično naredi takšne dogodke in posameznike razumljive" (Fowler 1991, 17). Prav tako pa je bistvenega pomena dejstvo, da so stereotipi ustvarjalni: gre torej za kategorije, ki se širijo po svetu z namenom, da dobijo nek smisel (Fowler 1991, 17).

Občutek varnosti in večvrednosti, ki izhajajo iz stereotipiziranja drugih oseb, lahko pomaga razložiti, zakaj se nenatančno navajanje drugih posameznikov ali drugih kultur tako hitro širi in je v širokem pogledu sprejeto povsem nekritično (Pickering 2001, 4).

Stereotipi dajejo občutek ustaljenosti, stalnosti do homogeniziranih slik, ki jih posredujejo. Le-to poskuša vzpostaviti pripisane lastnosti kot naravne in neločljive od razmerja moči in dominacije, preko katere delujejo. Pomembno pa je omeniti, da poudarjanje normativnih

vrednot in uveljavljenih konvencij preko stereotipizacije, vedno pomeni neko obliko sodb o razlikah, o tem, kaj s procesom stereotipov odstopa od domnevne enakosti in potrjevanja v interesu konfiguracij reda. Takšne sodbe so tako izraz moči, celo med relativno nemočnimi, saj norme, ki so okrepljene s stereotipi, izvirajo iz vzpostavljenih struktur družbene prevlade (Pickering 2001, 5).

Pri stereotipih tako gre za tipizirane sodbe, kar pa pomeni, da ne upoštevajo individualnih razlik med posamezniki, pač pa te na osnovi delnih in površinskih sodb razvrščajo v posamezne skupine. Tako bi lahko rekli, da so stereotipi miselni predali, v katere razvrščamo ljudi in tisto, kar se okrog nas dogaja. Stereotipi se oblikujejo na podlagi posploševanja, pomanjkljivih dejstev, generaliziranih informacij ali celo dezinformacij. Stereotipi tako niso naše osebne sodbe, ampak so nam posredovani pred družbene interpretacije (Kuhar 2009, 36). Že Lippman je trdil, da "večino stvari najprej definiramo, šele potem vidimo. V zmedu zunanjega sveta opazimo samo tisto, kar je za nas naša kultura že definirala, in težimo k temu, da vse vidimo skozi stereotipne oblike, posredovane preko naše kulture (Lippman v Kuhar 2009, 36).

Po Tajfelu stereotipi izpolnjujejo štiri funkcije. Poleg redukcije heterogenosti sveta (kognitivna funkcija) stereotipi ohranjajo in reprezentirajo pomembne družbene vrednote določene skupine (motivacijska funkcija), ustvarjajo skupinske norme in prepričanja (normativna funkcija), razlagajo družbene pojave (razlagalna funkcija) in ohranjajo razlike med skupinami v korist lastne skupine (razlikovalna funkcija) (Tajfel v Kuhar 2009, 36). To torej pomeni, da bi naj ustvarjanje in ohranjanje binarnih opozicij mi-oni izhajalo iz potrebe po pozitivni samo-ocenitvi lastne družbene identitete (Kuhar 2009, 36).

Uporaba stereotipov ni samo psihološki proces, ampak je hkrati tudi politični proces. Rangiranje določenih skupin v družbi je namreč vedno tudi politično. Kar pa pomeni, da človekova kognicija ni povsem individualna oziroma zasebna, ampak je le-ta dovzetna tudi za skupinske volitve, družbene norme, vrednote in podobno (Kuhar 2009, 37). Proces predelave informacij ne poteka izven konteksta družbe, ampak prav nasprotno, posameznikovo delovanje je vedno tudi družbeno posredovano (Lippman v Kuhar 2009, 37). Pri stereotipih tako gre za selektivne, samoizpolnjujoče se egocentrične sodbe (Lippman v Kuhar 2009, 38).

4.1 Stereotipi in islam (koncept drugih)

"Stereotipi Drugih se uporabljajo za nadzor ambivalentnosti in za ustvarjanje meja. Stereotipi so načini, ki se ukvarjajo z nestabilnostjo, ki izhaja iz delitve med jazom in ne-jazom in ohranja iluzijo nadzora in reda" (Bronfen v Pickering 2001, 47).

Stereotipi so enostranske kategorizacije drugih in prav tako gre pri stereotipih za nelinearen način zastopanja drugih. Medtem ko se pojavljajo v vseh mogočih diskurzih in se lahko pripravijo na različne ideološke predpostavke, stereotipi delujejo kot sredstvo za vrednotenje dejanj, prav tako pa si prizadevajo določiti dogodke, druge ljudi in kulture iz določene ter privilegirane perspektive (Pickering 2001, 47).

Ludmilla Jordanova je opredelila proces drugih, kot distanciranje od tega kar je periferno, marginalno in naključno od kulturne norme ali prepovedana nevarnost od varne legitimnosti (Jordanova v Pickering 2001, 48). Stereotipi so v tem smislu kolektivni procesi sodbe, ki hranijo in krepijo močne družbene mite. Stereotipi delujejo skozi mite, saj boji vključujejo kombinacijo represij o politiki in zgodovini. Zgoščenost teh represij ohranja socialno izključenost in ekonomsko neenakost, ter lahko služi kot način racionalizacije fanatizma, sovraštva in agresije (Pickering 2001, 48).

Islam je po 11. septembru s strani političnih elit in medijev bil uokvirjen in demoniziran (tako znotraj globalnega terorizma kot znotraj nacionalnega terorizma) kot "sovražnik številka 1". Stereotipi so se tako oživeli po 11. septembru z redefinicijo islama kot zgolj kulturni problem "civiliziranemu" zahodnemu svetu (Shaw 2012, 515–516). Po Berlusconijskih besedah: "Moramo se zavedati premoči naše civilizacije ter sistema, ki nam zagotavlja dobro počutje in spoštovanje človekovih pravic – ki je v nasprotju z islamskimi državami (Berlusconi navedeno v Baig 2004 v Shaw 2012, 516).

Khiabany in Williamson sta opredelila tri glavne elemente v stereotipnem procesu redefinicije islama. Prvi element je znižanje raznolike muslimanske populacije v skupen homogeniziran islam. Drugi element je redefiniranje homogenizirane različice islama kot kulture in narodnosti. Tretji element pa je ta, da je "univerzalna" islamska kultura oznanjena v neposredni binarni opoziciji zahodne kulture (Khiabany in Williamson v Shaw 2012, 516). Najbolj znano konceptualizacijo islamske kulture v primerjavi z zahodno je predstavil Huntington, ki je trdil, da kultura nadomesti ideologijo kot vir svetovnih konfliktov po koncu hladne vojne (Huntington v Shaw 2012, 516). Zanimivo pa je dejstvo, da so to Huntingtovo tezo sprejeli tudi politiki in novinarji, kjer se tako imenovana racionalna zahodna kultura bori proti togi, neracionalni orientalski kulturi in religiji (Khiabany v Shaw 2012, 516).

Na bolj splošni in globalni ravni pa predvsem prevladujejo predsodki, ki so proizvedeni ali podprti v medijih in se uporabljajo za ustvarjanje kolektivnega stanja uma, in sicer na eni strani je sodoben demokratičen zahod, ki je v nasprotju z njimi, ki so po propadu komunizma večinoma povezani z znano orientalistično shemo – kot primitivni, diktatorski, nasilni, teroristični islamisti, Arabci ali fundamentalisti (Said v Van Dijk 1995, 29).

Študije o zastopanosti muslimanskega Drugega v zahodnih kulturah so pokazale nabor institucionaliziranih informacij o islamu:

- Enačenje islama s fundamentalizmom
- Predstavljanje islama po hladni vojni kot sovražnika
- Kvalificiranje terorizma kot islamskega
- Predstavljanje ZDA kot "mi" v nasprotju z Bližnjim Vzhodom (Achugar 2004, 304).

Po Karimu so nasilje, pohota, lakomnost in barbarstvo primarni zahodni izrazi za islam (Karim v Achugar 2004, 304).

Po Sayidu je islam v množičnih medijih postal sinonim za vse kar je iracionalno in anti-zahodno. Kot primer navaja novico iz The New York Times, kjer za islam uporabljajo pojem "novi barbari" (Said 1997, 169).

Prav zaradi tega, ker je Zahod prevladujoča civilizacija v gospodarskem in kulturnem smislu, je zahodno dojetje islama pogosto s strani orientalistične predpostavke, kar je vplivno po vsem svetu. Stereotipi se torej povečujejo prav s primerjavo med sodobnim zahodom in nesodobnim islamskim svetom. Kot primer lahko navedemo The Sunday Times of Singapore, ki je vseboval zgodbo o indijskem državljanu, ki je umoril svojo singapursko ženo indijskega porekla. Zgodba se tako vrti okoli moškega kot tradicionalnega in vernega, medtem ko je ženska bila svetovljanska in liberalna (Alatas 2005, 43–46).

Stereotipizacija vključuje strah pred islamom. Le-ta je namreč obravnavan kot ideološki tekmeč kapitalizma in socializma in torej izziv za zahod. Na Bližnjem Vzhodu je pogosto poudarek na tujem in bizarnem, kar pa služi za potrditev stereotipov. Poudarjajo se predvsem primeri terorističnih dejanj in zatiranja žensk, le-ti pa se nato posplošujejo na celoten muslimanski svet in islam (Alatas 2005, 46).

Mediji po navadi prikazujejo islam kot zatiralski (ženske oblečene v hidžab), barbarski (obešanje, obglavljanje in kamenjanje do smrti), neintelektualni (sežiganje knjig), restriktiven (prepoved alkohola, iger na srečo), islamiste prikazujejo kot skrajneže, ki povzročajo konflikte in nevarnost (Alatas 2005, 46)

5 ORIENTALIZEM

Moderni orientalistični diskurz se je začel oblikovati z začetkom evropske kolonizacije preostalega sveta, ko je Evropa prišla v stik z domnevno manj razvitimi družbami Vzhoda. Evropejci so vzhodno kulturo razumeli kot eksotično in tako se je iz tega rodila znanost o Orientu. Dojemanje lastne evropske oziroma zahodne kulture kot boljše in večvredne je skupaj z idejo močnejšega in naprednejšega imperija dalo temelje evropskim kolonialnim praksam, t.i. civilizacijskim misijam (Medica 2013, 184).

Orientalizem je bil v času vzpona postmoderne antropologije značilna kolonialistična znanost, ki je bila namenjena obravnavanju kolonialnih ljudstev kot objektiv in izoblikovanju napačnih in varljivih razlik med družbami (Medica 2013, 183).

Sam koncept orientalizma uvede Edward Said, kjer napade Zahod, češ da je zato ustvaril koncept Vzhoda oziroma Orienta, da bi lahko dominiral nad njim s trgovino, kolonializmom in drugimi oblikami izkoriščanja. Prav tako pa Said meni, da Zahod nujno potrebuje Orient, saj lahko s tem definira sebe: torej tisto kar ni Vzhod, je Zahod (Said v Medica 2013, 183). Said torej definira orientalizem kot ideologijo, kot način mišljenja, ki temelji na izvajanju prevlade Zahoda nad Vzhodom. Orientalizem je poseben slog oziroma struktura, oblikovanje posameznih posplošitev, prek katerih se reproducira globalna kulturna hegemonija (Said 1996, 13).

Osrednja ideja orientalizma je torej ta, da znanje Zahoda o Vzhodu ne temelji na dejstvih in realnosti, ampak na različnih stereotipih o Orientu in orientalskih kulturah, prek katerih vidimo vzhodne družbe kot medsebojno bistveno enake in hkrati bistveno različne od zahodnih družb (Medica 2013, 184). Orientalizem izpostavlja slabši in iracionalni Orient, ne le kot predmet znanstvenih spoznanj ali estetskega užitka, temveč tudi kot kolonialistične dominacije (Schiller in drugi v Komel 2014, 527).

"Evropska misel naj bi binarni opoziciji Vzhod in Zahod ustvarila tudi zato, ker je Zahod koncept drugačnega drugega potreboval za oblikovanje in utrjevanje svoje lastne večvredne identitete. Identiteta Orienta je bila tako skonstruirana kot negativna inverzija zahodne kulture. Evropa, ki je sebi pripisala lastnosti racionalnosti, kritičnosti, liberalnosti in modernosti, je morala skonstruirati drugega z ravno nasprotnimi lastnostmi, da je lahko skonstruirala svojo identiteto" (Said v Medica 2013, 186–187).

Po Saidu je arabski musliman postal osebnost v ameriški popularni kulturi, v akademskem svetu, v politiki načrtovalca sveta in v poslovnem svetu (Said 2003, 285–286). Orientalizem je deloval z roko v roki z imperialistično agendo: od tod je potem razumljivo, da je ZDA prevzela vodenje starih britanskih in francoskih kolonij na Bližnjem Vzhodu ter s tem prevzela tudi evropsko orientalistično tradicijo (Komel 2014, 527). McAlister je podal zgodovinski vpogled v razvoj orientalizma med letoma 1945 in 2000 v ameriški kulturi. Orientalizem, ki ga je prevzela ameriška kultura predpostavlja novo različico prvega. Gre torej za še bolj subtilno obliko orientalizma, za katero je značilno vztrajanje, da morajo fiksne kulturne razlike strukturirati organizacijo politične moči (McAlister v Komel 2014, 527). Ameriški neo-orientalizem torej izpolnjuje iste funkcije kot starejša evropska različica – reproducira temeljno ontološko razlikovanje – vendar sedaj pod vodstvom ZDA, kjer superiorni zahod dominira nad slabšim vzhodom (Komel 2014, 527).

Nova oblika orientalizma predstavlja slike islama kot nasprotne sile zahodu, prav tako pa napoveduje spopad civilizacij in globalno bitko met potrošništvom in plemeni (Progler v Alatas 2005, 69). Takšni pogledi, ki pogosto nasprotujejo islamu, v smislu nekaj drugega v primerjavi z zahodom, prispevajo k seriji monolitne deterministične, črno-bele tipologije (Khalaf v Progler v Alatas 2005, 69).

Pri samem konceptu orientalističnega svetovnega sistema je problematično, da velik del sektorja zahteva, da posamezniki preoblikujejo sebe, s tem da posnemajo svoje močnejše druge (Samman in Al-Zo 2008, 9).

Glavna napaka orientalizma je prav posploševanje posameznih značilnosti na celotno kulturno območje. S samim konceptom orientalizma so se stereotipi in predsodki o Bližnjem Vzhodu samo še množili. Tako so Orientalci, posebno Arabci in muslimani, v teh stereotipih predstavljeni kot despotski in klanski, kadar so na položaju moči, ter kot zviti, priliznjeni in nezaupanja vredni, kadar so v podrejenem položaju. Predvsem pa se le-ti predstavljajo v političnih govorih in v medijih kot necivilizirani, nasilni skrajneži (teroristi) in verski fanatiki, ki ponižujejo in zlorabljuje svoje ženske (Medica 2013, 187–188).

Pomembno pri samem konceptu orientalizma kot diskurza je to, da temelji na stereotipih in izkrivljanjih, kar pa igra pomembno vlogo v kulturnem in političnem življenju na zahodu. Nekateri znanstveniki so prepričani, da je orientalizem stvar preteklosti, vendar islam je še vendarle zastopan znotraj orientalističnih načinov. Takšno prikazovanje nam je vidno v številnih oglasih, potrošniških izdelkih, arhitekturah itd (Alatas 2005, 47).

5.1 Medijsko poročanje o Orientu

Said pravi, da so medijska poročanja o Iranski revoluciji (v sedemdesetih letih) predstavila politične dogodke v Iranu kot civilizacijska vojskovanja med dobrim in zlim, torej med zahodom in islamom (Said 1997). Z nastopom krize iranskih talcev (leta 1997) so se tako spremenile tudi reprezentacije islama v medijih, ki pa so bile v nasprotju z romantičnimi vizijami arabskih šejkov, trebušnimi plesalkami in puščavskimi divjaki. Le-te so zamenjale predvsem podobe verskih fanatikov (Ibrahim v Mishra 2008, 158).

Negativno zastopanje in širjenje propagande proti islamu in muslimanom v zahodnih medijih ni nov pojav. Različne študije o medijih in političnem diskurzu so pokazale, da se upodobitve islama in muslimanov v zahodnih medijih nagibajo k poudarjanju stereotipov in diskriminatorne retorike. Večinoma prevladuje upodobitev islama in muslimanov kot negativnih Drugi. Zahodne medijske reprezentacije islama je moč opaziti znotraj dveh okvirjev, in sicer v povezavi s terorizmom in ekstremizmom ali nasiljem (Eid v Alghamdi 2015, 203). Jezik je ključen dejavnik pri oblikovanju, gradnji in kasneje pri negativnem dojemanju islama in muslimanov v očeh zahodnjakov (Alghamdi 2015, 203). Reath je trdil, da je jezik ključno sredstvo, v katerem se lahko izpodbija odnos do skupin (Reath v Alghamdi 2015, 203). Skozi manipulativno uporabo jezikovnih in besednih izbir so muslimani v zahodnih medijih nerazumno predstavljeni kot družbeni deviantneži, kot necivilizirani in neracionalni (Alghamdi 2015, 203).

Mnogi znanstveniki so o medijskih reprezentacijah islama poudarili, da so te novice pogosto slabe, kjer prevladujejo zgodbe o nasilju, krize talcev, ugrabitvah, vojnah in spopadih (Hafez in drugi v Mishra 2008, 158). Medijski diskurz predvsem uporablja islam in muslimane kot ogrožajočo civilizacijo. Prav tako pa so le-ti predstavljeni kot grožnja zahodnemu ljudstvu in so obravnavani bodisi kot žrtve ali problematični (Poole v Mishra 2008, 159).

Zahodni mediji se pogosto zanašajo na že obstoječe podobe domnevnega muslimanskega barbarstva, da bi strateško pojasnili potrebo po vojaški ali policijski intervenciji. Na primer, novica iz leta 1994 o katastrofalnem ameriškem posredovanju v Somaliji se je začela z reporterjevim naznanilom "noč v Mogadišu nad srhljivo zvonečim islamskim klicem k molitvi z oblačnim nebom". Poročilo je nato pokazalo podobe uničenih ameriških helikopterjev in trupel ameriških vojakov (Progler v Alatas 2005, 62).

Alatas v svoji raziskavi navaja glavne negativne aspekte muslimanov in islama v medijskih poročanjih:

1. V medijskih poročanjih je malo pozornosti namenjeno pozitivnim vidikom muslimanskega sveta. Mediji islam predstavljajo kot čuden in nenavaden. Veliko

pozitivnih stvari je pogosto samoumevnih in dolgočasnih in ne težijo k temu, da bi našli svojo pot v mednarodnih medijih.

2. Zelo malo medijskih poročanj se osredotoča na to, kako muslimani sami dojemajo čudno in nenavadno. Na primer, mediji zelo redko prikazujejo navadne muslimanske državljane, ki govorijo o kamenjanju in smrti zaradi prešuštva.
3. Mediji le redko posvečajo pozornost trpljenju muslimanov. Veliko pogosteje so predstavljeni kot napadalci in ne kot žrtve.
4. V medijih se zelo malo posveča pozornosti na to, kako muslimani sami vplivajo na prekrške svojih ljudi. Na primer, zelo malo medijske pokritosti je bilo namenjeno muslimanskim žrtvam 11. septembra.
5. Mediji prav tako težijo k sprejemanju prevladujoče zahodne terminologije, ko govorijo o islamu in o problemih ekstremizma in terorizma.
6. Mediji v svojih poročanjih o verskem fundamentalizmu težijo k selektivnosti. Na primer, zelo malo je poročanj o judovskem, krščanskem in posvetnem fundamentalizmu in ekstremizmu, kar bi služilo za zagotavljanje bolj uravnoveženega pogleda na problem, torej da le-ta ni omejen samo na muslimane (Alatas 2005, 48–49).

V medijih je tako v splošnem pogledu islamski svet predstavljen kot samomorilski, kjer ubijajo nedolžne ženske, moške in otroke ter kjer se dogajajo najhujše vrste grehov (Alatas 2005, 49). Znotraj medijskega diskurza po 11. septembru se pojavljajo eksplicitne in implicitne navedbe o muslimanih, kot odgovornih za morebitne teroristične napade. Podoba muslimanov kot družbeno deviantnih se regenerira na ozadju "vojna proti terorju". Zaradi takšne medijske propagande so številne islamske države, zlasti države Bližnjega Vzhoda, naletele na precejšen pritisk za izdelavo novih reform in sprememb v političnih in izobraževalnih sistemih (Alghmadi 2015, 203).

6 ANALIZA NOVIC O ISLAMSKI DRŽAVI

6.1 Islamska država

Islamsko državo (IS – Islamska država Iraka, ISIS – Islamska država Iraka in Sirije, ISIL – Islamska država Iraka in Levanta) sestavljajo transnacionalni sunitski islamski uporniki. Gre za teroristično skupino, ki je od leta 2013 razširila svoj nadzor nad območji severozahodnega Iraka in severozahodne Sirije. Islamska država je torej uspevala skupaj z nezadovoljnimi sunitskimi muslimani – sprva je naseljevala območja Iraka in nato oddaljene province v Siriji,

kjer se je sprožila državljanska vojna. Taktike Islamske države so pripravile mednarodne skupnosti k povečevanju ameriške pozornosti na politične težave v Iraku in na državljansko vojno v Siriji. Strateški cilj Islamske države je vzpostaviti kalifat¹ preko oboroženega konflikta z vladajočimi, kateri so obravnavani kot izdajalski – to vključuje Irak, Sirijo in Združene države Amerike (Congressional Digest 2014, 2). Skupina torej veliko pozornosti usmerja na ameriške in koalicijske sile in interese med vojno v Iraku, hkrati pa se tudi usmerja na Šiite in sunitske Iračane, ki se borijo proti njim. Ko se je Islamska država razširila v Sirijo pa so se usmerili tudi na uporniške skupine v Siriji ter na vse druge skupine in posameznike, ki se upirajo njihovemu pravilu (Mapping Militant Organizations – Stanford University 2015).

Olsen navaja, da je za Islamsko državo več kot 12 tisoč tujih borcev potovalo v Sirijo, vključno z več kot tisočimi Evropejci ter več 100 ameriškimi državljani (Olsen v Congressional Digest 2014, 2). Ena izmed glavnih značilnosti delovanja Islamske države je spletna propaganda (Congressional Digest 2014, 2), s katero pridobivajo nove člane in podpornike. Gre torej za kombinacijo groženj, spodbud in ideologije za pridobivanje novih članov, vključno s socialno medijsko kampanjo v več jezikih. Omenjena propaganda je predvsem namenjena mladim sunitskim moškim po vsem svetu ter jih spodbuja, da se pridružijo ponovni vzpostavitvi islamskega kalifata. Prav tako je njihov cilj tudi zaposliti iraške člane varnostnih sil za zbiranje obveščevalnih podatkov in za spodkopavanje učinkovitosti svojih sovražnikov (Australian National Security, 20. odstavek). Poleg ponovne vzpostavitve islamskega kalifata pa propaganda prav tako služi kot sredstvo za ustrahovanje in širjenje groženj, kjer so ciljna publika predvsem sovražniki Islamske države (Saltman in Winter 2004, 38).

Ideološke in organizacijske korenine Islamske države segajo do vodstva Abu Musa al Zarkavija² v Iraku od leta 2002 do 2006 – Tawhid wal Jihad (monoteizem in džihad) in Al Kaida v deželi dveh rek (Al Kaida v Iraku) (Congressional Digest 2014, 2). Leta 2004 je Islamska država postala veja Al Kaide, ko je njen nekdanji voditelj al-Zarkavi obljubil zvestobo Osami bin Ladnu³. Konec leta 2011 je skupina ustanovila operacije v Siriji prek

¹ Pri kalifatu gre za edinstveno iniciativo, ki ni nujno, da igra po istih pravilih. Glavni cilj kalifata je torej zrušiti zahodni državni model in ameriški mednarodni sistem po drugi svetovni vojni. Prenovljen kalifat pa spominja na kolonialni projekt, kjer Islamska država želi vključiti nestična ozemlja. Že v Iraku in Siriji se področja, ki so prevzela nadzor, niso stikala med seboj. Zato je bila velika verjetnost, da so različne skupine prisegle zvestobi samooklicanemu kalifatu Abu Bakr al-Baghdadiju Islamske države, s čimer se širi tudi sam kalifat države (Zelin 2014, 4. odstavek).

² Ustanovitelj TWJ (Tawhid wal Jihad) in AQL (Al Kaida) in ustanovitelj ideologije Islamske države (Saltman in Winter 2004, 26).

³ Voditelj Al Kaide do leta 2011 (Saltman in Winter 2004, 26).

svoje nekdanje podrejene organizacije – Jabhat al Nusra. (Australian National Security, 11. odstavek). Po Zarkavijevi smrti so voditelji Al Kaide skupino preimenovali v Islamsko državo Iraka. Tako je pod vodstvom Abu Bakr al Bagdadija⁴ Islamska država Iraka obnovila svoje zmogljivosti. Do začetka leta 2013 je skupina na mesec izvedla desetine smrtonosnih napadov v Iraku. Voditelji Islamske države so tako dejali, da njihova skupina pod novim vodstvom "nikoli ni bila veja Al Kaide". Aprila 2013 je Abu Bakr al Bagdadi napovedal svoj namen, da želi združiti svoje sile v Iraku in Siriji, pod skupnim imenom Islamska država Iraka in Levanta (ISIL/ISIS). Jabhat al Nusra in Al Kaida sta zavrnila združitev, kar pa je pripeljalo do vse večjih napetosti med sunitskimi skrajneži v omenjeni regiji (Congressional Digest 2014, 2–3). Od januarja 2014 je skupina utrjevala svoj nadzor nad območji Iraka, vključno v Faludži v Anbaru in v provinci Ninawa – vključno z Mosulom (drugim največjim iraškim mestom) (Australian National Security, 13. odstavek).

Slika 6.1 Širjenje Islamske države

Vir: The economist (23. avgust 2014).

Ideologija Islamske države sega že v leto 2002 in se je do današnjih dni pojavljala pod različnimi imeni. Tako lahko opazimo, da le-ta ni nov fenomen (kot jo predstavljajo mediji), ampak se je oblikovala že od leta 2002 naprej. Leta 2002 je delovala pod imenom "Jama'at Tawhid wal Jihad" (JTWJ) - Zarkavijeva najpomembnejša sila v Iraku. Oktobra 2004 se je preimenovala v Al Kaido v Iraku, kjer se je Zarkavi uradno pridružil Al Kaidi in jim poveljeval. Oktobra 2006 je dobila ime Islamska država Iraka. Sprememba imena je bila namenjena utrditvi obstoječe podpore in pridobitvi širše baze lokalnih privržencev. Aprila

⁴ Voditelj ISI, ISIS oziroma Islamske države (od leta 2014) (Saltman in Winter 2004, 26).

2013 se je preimenovala v Islamsko državo Iraka in Sirije (ISIS) oziroma Islamsko državo Iraka in Levanta (ISIL). Sodelovanje z Al Kaido in al-Nusro je propadlo, njeno delovanje pa se je razširilo v Sirijo. Od 29. junija 2014 pa deluje pod imenom Islamska država (IS) – ko je skupina razglasila temelje kalifata z al-Baghdadijem načelu (Mapping Militant Organizations –Stanford Universtity).

6.2 Analiza novic (metodologija in vzorec)

Uokvirjanje preučuje odnos vsebine do ideoloških struktur in institucij. Raziskave okvirjev, ki izvirajo iz socioloških pristopov v medijskih študijah, poskušajo razumeti, kako novinarji kot tudi njihovi uredniki in producenti, organizirajo in razlagajo dogodke in vprašanja (Reese v Ibrahim 2010, 114). Proces uokvirjanja vključuje gradnjo pomenov prek strukturiranega diskurza. Analiziranje tega diskurza pomaga medijskim strokovnjakom razumeti, kako so sporočila skonstruirana oziroma sestavljena in razširjena. Naloga medijskih okvirjev je definirati probleme – predpostaviti rešitve in razloge (Entman in Rojecki 1993, 52).

V nadaljevanju bom znotraj omenjene teorije uokvirjanja uporabila kvantitativno analizo (analiza besedil) prispevkov v spletnih novicah Dnevnik, RTV SLO mmc in 24 ur. Te tri spletne medije sem izbrala zato, ker vsebujejo visoko pokritost terorističnih dogodkov oziroma prispevkov o Islamski državi, kjer je le-ta v navezavi z Zahodom ter predstavljajo za Slovenijo enega glavnih virov informacij. Teorija uokvirjanja se bo torej pri sami analizi delila na dva dela, in sicer na besedilno kvantitativno analizo in na vizualno kvantitativno analizo.

Mediji uporabljajo fotografski realizem ne samo kot dokaz pristnosti, ampak s tem skrbijo tudi za svojo rutinsko proizvodnjo (Taylor v Tomanič Trivundža 2004, 84). Novičarske fotografije so tako slike kolektivnega spomina družbe, od koder so pritekale v zavesti posameznika in povezujejo zasebno in javno življenje (Hardt v Tomanič Trivundža 2004, 84). Ustvarjajo okvir znotraj katerega se lahko ljudje spominjajo z drugimi in delujejo kot kažipot, ki usmerjajo spomine do želenega pomena, vendar z vrsto nekaterih omejitev (Tomanič Trivundža 2004, 84).

Uporaba že obstoječih znanih prizorov ni značilna samo za fotografije, ampak tudi za novice na splošno. Novinarji se pogosto zatekajo k okvirjem, da bi določili posebne dogodke znotraj širšega konteksta (Tomanič Trivundža 2004, 85). Medijski okvirji izpostavljajo nekatere vidike stvarnosti, medtem ko druge zakrivajo, s čimer pa se zmanjša meja diskurza o izbranih vprašanjih. Postopek okvirne konstrukcije se začne v širši kulturi in s pomočjo vpliva le-te na reporterske percepcije. Okvirji nato vplivajo na izbiro same zgodbe (Gamson v Ibrahim 2010,

114). "Okvirji spodbujajo posebno opredelitev problema, vzročne razlage, moralno vrednotenje in priporočila, kako rešiti določen problem oziroma vprašanje" (Entman 1993, 52), skozi zaveden ali nezaveden prednostni seznam izbranih konceptov, ključnih besed, simbolov, metafor in vizualnih podob (Tomanić Trivundža 2004, 85). Analiza uokvirjanja nadomešča pojem pristranskosti, prav tako pa proučuje odločitve novinarjev, ki vključujejo nekatera dejstva in dogodke, medtem ko druga izključijo. Odločitve posameznih novinarjev in uredništev so ključ za razumevanje, kako so okvirji izdelani, še zlasti pri poročanju o spornih področjih, kot na primer o Bližnjem vzhodu (Ibrahim v Ibrahim 2010, 114). Delo reporterja je izbirati samo najbolj relevantna dejstva in dogodke. Te izbire pa negirajo potrebo po razpravi o medijskih črno-belih ter pristranskih in objektivnih upodobitvah, saj gre za izbiro virov, slik in jezika, ki so osnova za gradnjo določenega okvirja v novicah (Ibrahim 2010, 114).

Uokvirjanje je, kot sem že prej omenila, definirano kot "proces, ki spodbuja posebno opredelitev problemov, vzročnih razlag, moralnih vrednotenj in podaja priporočila za rešitve določenega problema" (Entman 1993, 52). Prav zaradi omenjenega se vizualne podobe, npr. fotografije, zdijo idealne za sam mehanizem uokvirjanja (Tomanić Trivundža 2010, 101).

Primarna funkcija novinarskih fotografij je poudarjanje določenih tem ali dogodkov. Različne študije potrjujejo, da fotografije pritegnejo bralčevo pozornost, pri čemer pa ima odločilen dejavnik prav velikost fotografije (Knobloch v Tomanić Trivundža 2010, 101). Prav tako pa so študije tudi potrdile, da bralci novic ne berejo linearno, ampak začno branje skozi najzmožljivejše grafične elemente, torej fotografije (Gibson v Tomanić Trivundža 2010, 101). Ena od funkcij novinarske fotografije je tudi ta, da je le-ta veliko lažje zapomnljiva kot verbalne novice. Ko so vizualne podobe kodirane in shranjene v spominu, se le-te nagibajo k prevladi nad ustnimi in besedilnimi predstavami, kar vodi k učinku vizualne superiornosti (Pfau v Tomanić Trivundža 2010, 101).

Barry o vizualnih podobah ugotavlja, da so le-te "utemeljene na zaznavnih izkušnjah, ki vplivajo na nas neposredno ter vključujejo instinkt in emocije. Posledično so zaznane veliko prej kot verbalna sporočila" (Barry v Tomanić Trivundža 2010, 102). Na podlagi različnih raziskav se je prav tako ugotovilo, da so vizualne vsebine novic v splošnem tiste, ki vzbudijo čustvena in mentalna stanja, kot npr. bolečino, veselje, žalost, radovednost, dvom, strah in zadrego (Graber v Tomanić Trivundža 2010, 102). Prav tako pa so vizualne podobe veliko bolj učinkovite pri komuniciranju stvari, ki jih ni mogoče v celoti izraziti z besedami (predvsem pri emocionalnih pomenih in odnosih med subjekti) (El Rafaie v Tomanić Trivundža 2010, 102).

Na kratko povedano imajo fotografije močan potencial, da delujejo znotraj novičarskih okvirjev – usmerjajo procese selekcije informacij in interpretacij. Moč fotografij ni toliko odvisna od njihove eksplicitne vsebine (posebni dogodek), temveč od tega, kako te vsebine odmevajo v že obstoječih shemah, torej z že obstoječimi stališči ali mnenji o določenem vprašanju (Tomanić Trivundža 2010, 103).

Novice in fotografije bom preučevala okoli dogodkov, in sicer od ameriške intervencije v Iraku - 16. junij 2014 do bombnega napada v Iraku – 18. julij 2015, okoli katerih bom preučevala prezentacijo Orienta s strani Zahoda. V analizo so vključene samo novice o Islamski državi, kjer so kolumne, povzetki in ocene knjig, filmov, iger in drugih umetniških dogodkov izključeni. Vsi članki na omenjeno temo so bili pregledani, pri čemer je vzorec 233 člankov, 101 iz RTV SLO mmc, 99 iz 24 ur in 33 iz Dnevnika. V samo analizo pa so vključene tudi fotografije znotraj novic, od tega je vzorec 245 fotografij, pri čemer jih je 105 iz RTV SLO mmc, 107 iz 24 ur in 33 iz Dnevnika.

Pri sami analizi bom tako preverjala naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Ali slovenski spletni mediji (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) v poročanjih o Islamski državi ustvarjajo koncept sovražnika, ki izhaja iz Vzhoda in po drugi strani koncept miroljubnega Zahoda?
2. Kako slovenski spletni mediji reprezentirajo islamsko vero znotraj poročanj o Islamski državi?
3. Ali slovenski spletni mediji reprezentirajo slovenske muslimane kot latentno grožnjo, ki bi lahko sodelovali z radikalnimi muslimani?
4. V kakšnem odnosu sta zahodnjaška medijska reprezentacija in sodobni primeri islamskega obglavljanja?

Na podlagi preučevane literature o Bližnjem vzhodu in reprezentaciji le-tega s stani zahoda, sem identificirala 4 okvirje, ki so med samo preučevano literaturo najbolj prisotni:

1. Zahod kot borec za svobodo in proti islamskim skrajnežem
2. Islam kot nasilna religija
3. Muslimani kot latentna grožnja Zahodu
4. Prikazovanje islama kot barbarskega

Kazalo okvirnih dogodkov na Bližnjem vzhodu (ISIS)

16. junij 2014 – Ameriška intervencija na Irak; 29. junij 2014 – ISIS (Islamska država Iraka in Sirije) napove ustanovitev novega kalifata; 4. julij 2014 – Ameriška reševalna misija v Siriji; 19. avgust 2014 – objava videoposnetka, kjer ISIS ameriškega novinarja; 2. september 2014 – objava videoposnetka, kjer ISIS obglavi ameriškega novinarja; 17.–18. oktober 2014 –

ameriški zračni napadi na ISIS v Siriji in Iraku; 18. oktober 2014 – avtomobilski bombni napad v Bagdadu; 31. januar 2015 – videoposnetek obglavljanja japonskega novinarja; 21. februar 2015 – umor egipčanskih kristjanov; 17. maj 2015 – ISIS zajame mesto Ramadi; 27. junij 2015 – ISIS poruši starodavni kip leva v Palmyri; 18. Julij 2015 – bombni napad v Iraku (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik 2014 – 2015).

6.3 Zahod kot borec za svobodo in proti islamskim skrajnežem

Že od Sueške krize leta 1956 so ameriški mediji (kar je prevzel celoten Zahod) širili pretežno negativno podobo arabske osebnosti. Razlog je tičal predvsem v tem, ker so ZDA postale tako zelo odvisne od nafte na Bližnjem vzhodu. Prav zaradi tega pa so mediji začeli prikazovati Arabce kot grožnjo "naši" politični in ekonomski varnosti (Slade 1981, 143). V medijih se tako pojavlja predvsem stereotipen pogled na islam in Arabce, katere prikazujejo kot grožnjo zahodnemu ljudstvu, ter kot nasilne in problematične. Na drugi strani pa je Zahod predstavljen predvsem kot borec za svobodo, ki se bori proti zlu (Poole v Mishra 2008, 159).

V novici o *Sunitskih borcih in vmešavanju ZDA z brezpilotnimi letali* (RTV SLO, 16. junij 2014) na spletnem portalu RTV SLO, je že v samem naslovu mogoče zaznati to dvojnost med dobrim zahodom in zlim Bližnjim vzhodom, kjer se dogajajo vojne. *Sunitski borci zavzeli še eno mesto. Se bodo ZDA vmešale z brezpilotnimi letali?* (RTV SLO, 16. junij 2014); v omenjenem naslovu lahko opazimo na eni strani zle sunitske borce, ki so zavzeli še eno mesto, ter na drugi strani ZDA, kot rešiteljica, ki bi naj z brezpilotnimi letali preprečila nadaljnje napade. Že v samem naslovu so Bližnji vzhod tako poimenovali kot borben, ter ZDA kot miroljubno silo, ki želi s svojim posredovanjem končati boje. Ena izmed značilnosti prispevkov o Islamski državi so drugačna poimenovanja za Zahod in za Orient oziroma Bližnji vzhod. V navezavi z Bližnjim vzhodom, Zahod⁵ ter ostale države (npr. Japonska) v medijskih prispevkih niso nikoli poimenovane na slabšalen način, medtem kot se za Orient večinoma pojavljajo poimenovanja, kot npr. skrajneži, džihadisti. Skozi omenjen prispevek se tako pojavljajo različna poimenovanja za Zahod oz. za ZDA, v primerjavi z Bližnjim vzhodom. V naslednjih primerih je vidno, kako je Zahod prikazan kot rešitelj, ki bo pomagal premagati skrajneže na Bližnjem vzhodu: *"Kljub napredovanju skrajnežev ZDA verjamejo v poraz Islamske države"* (RTV SLO, 9. oktober 2014); *"ZDA so okrepile letalske napade na položaje Islamske države okoli obleganega mesta Kobane ob sirsko-turški meji, kjer so skrajneži že prevzeli nadzor nad nekaterimi okrožji"* (RTV SLO, 7. oktober 2014).

⁵ V sodobnem kulturnem smislu, izraz "zahodni svet" vključuje Evropo in ZDA, kot tudi mnoge države evropskega kolonialnega izvora in z evropskimi predniki prebivalstva v Ameriki, Aziji in Oceaniji (Thompson in Hickey 2005, 35).

Iz naslednjega primera je razvidno medijsko poročanje o miroljubnem Zahodu oz. ZDA, ki skušajo zaustaviti terorizem na Bližnjem vzhodu. *Zaustavitev upornikov in preprečitev državljanske vojne je v nacionalnem interesu ZDA, je pojasnil Obama in dodal, da bo ukrepal tudi zaradi humanitarnih interesov in zaradi energetske stabilnosti. ZDA morajo po njegovem mnenju tudi preprečiti, da bi Irak postal zatočišče in oporišče skrajne islamske teroristične skupine* (RTV SLO, 19. junij 2014). Na drugi strani pa so na Bližnjem vzhodu predstavljeni predvsem kot skrajneži (*"Ameriški napadi proti sunitским skrajnežem so se začeli avgusta v Iraku"; "Ameriški predsednik je še predstavil vojaške cilje v boju proti Islamski državi in dejal, da je treba skrajneže najprej potisniti nazaj in omejiti njihovo območje, nato pa napasti njihove poveljniške in nadzorne centre ter jim odvzeti orožje"*) (RTV SLO, 28. september 2014), kot džihadisti (*"Tokrat pa so v Madridu z 12 hišnimi preiskavami razbili še eno mrežo džihadistov"*) (RTV SLO, 16. junij 2014); *"Sirija je postala "ničelna točka" za džihadiste z vsega sveta, je v pogovoru za televizijsko mrežo CBS dejal ameriški predsednik"* (RTV SLO, 28. september 2014), kot grožnja zahodu (*Oblasti se bojijo, da bi se borci, ki se borijo v Siriji in na drugih kriznih območjih, vrnil v Španijo, kjer bi lahko predstavljali resno grožnjo*) (RTV SLO, 16. junij 2014). Prav tako pa je med preučevanimi novicami mogoče zaznati prikazovanje odvisnosti Bližnjega vzhoda od pomoči Zahoda – predvsem Združenih držav Amerike. *"Obama je ponovil besede direktorja ameriških obveščevalnih služb Jamesa Clapperja, ki je dejal, da so podcenili Islamsko državo in preveč zaupali v sposobnost iraške vojske, saj niso predvidevali, da se bo ta povsem razpustila ob spopadanju s skrajneži"* (RTV SLO, 28. september 2014). Iz zgoraj omenjenega primera je torej razvidno prikazovanje nesposobnosti iraške vojske, zaradi česar bodo tako Združene države Amerike morale posredovati v napadih na islamsko državo, da bo boj lahko uspešno izveden (RTV SLO, 28. september 2014).

Na spletnem portalu 24 ur prav tako moč zaslediti primere, kjer se kaže vidna razlika v dojemanju Zahoda v primerjavi z Orientom. Prispevek o *pozivanju Islamske države k ubijanju 'nevernih Američanov in Evropejcev'* (24 ur, 22. september 2014) vključuje prikazovanja Zahoda kot borca za svobodo in mir, oziroma Zahod kot rešitelja pred skrajneži: *"Ameriški State Department je v koalicijo, ki se bori zoper skrajneže Islamske države, vštel tudi Slovenijo"* (24 ur, 22. september 2014). Prav tako se pojavlja pogled, da pripadniki Islamske države predstavljajo grožnjo zahodnemu svetu, kjer zahodne države veljajo za zelo miroljubne: *"Nemško tožilstvo mu zaenkrat očita hudo nasilno dejanje v tujini, ki ogroža državo"* (24 ur, 22. september 2014). *"Nemške oblasti ocenjujejo, da je v zadnjih letih v Sirijo in Irak iz Nemčije odpotovalo več kot 400 moških. 130 se jih je že vrnilo v Nemčijo, za 25 pa*

obstajajo dokazi, da so si v Siriji ali Iraku pridobili izkušnje v bojevanju" (24 ur, 22. september 2014). Iz tega dela prispevka je tako razvidno prikazovanje miroljubnega Zahoda in na drugi strani bojevitega Bližnjega vzhoda. Iz odstavka je namreč razvidno, da Nemčija velja za miroljubno državo, kjer so njeni nemiroljubni državljani odšli v Sirijo in Irak, kjer naj bi pridobili izkušnje v bojevanju. Torej ponovno je prisoten okvir, kjer je na eni strani prikazan nasilen Bližnji vzhod, od koder naj bi Orientalisti živeči na Zahodu pridobivali izkušnje v bojevanju, ter na drugi strani miroljuben Zahod, ki se bori proti nasilju – gre torej za problematičnost Orientalistov, ki živijo v Zahodnih državah in odhajajo v vojno na Bližnji vzhod.

V prispevku o islamskih skrajnejših na spletnem portalu 24 ur že v samem naslovu opazimo okvir, kjer so na eni strani skrajneži, ki obglavljajo ter na drugi strani zahodni človekoljubni delavci: *"Skrajneži zdaj obglavili še britanskega človekoljubnega delavca; pripadniki Islamske države so objavili videoposnetek usmrčitve britanskega državljanca, ki je v Siriji delal kot človekoljubni delavec, že pred več kot letom dni pa so ga skrajneži vzeli za talca"* (24 ur, 14. september 2014). V nadaljevanju je vidna dvojnost, ki na eni strani dejanja na Bližnjem vzhodu primerja z zlim, ter na drugi strani Zahod primerja z iskanjem pravice: *"To je dejanje 'čistega zla'; 'Cameron je svojcem ubitega Britanca, ki je sicer živel v Perthu, izrekel sožalje in zagotovil, da bodo storili vse, kar je v njihovi moči, da bi našli njegove morilce in jih 'soočili s pravico'"* (24 ur, 14. september 2014).

Na spletni strani medija Dnevnik je prav tako od preučevanega obdobja viden okvir, kjer je Zahod prikazan kot borec za svobodo v primerjavi z islamskimi skrajneži in dogajanja na Bližnjem vzhodu. Večinoma se pojavljajo vzorci, kjer gre za primerjavo med krščanstvom in islamom. Krščanstvo je predvsem prikazano kot miroljubna religija v primerjavi z islamom, ki ga povezujejo z Islamskimi skrajneži. *"Med pogovorom o trpljenju kristjanov v času krepitve islamskih skrajnejšev je Obama zagotovil, da bodo ZDA nadaljevale boj proti IS in drugim terorističnim skupinam ter bodo še naprej podpirale partnerje v regiji, kot so oborožene sile Libanona, ki si prizadevajo za stabilnost. Obama je dejal, da ZDA priznavajo pomen in zgodovinsko vlogo krščanskih skupnosti v regiji in potrebo po zaščiti kristjanov ter drugih verskih manjšin"* (Dnevnik, 12. september 2014). Iz omenjena odstavka je viden prikaz ZDA kot borca za svobodo, kateri bo zagotovil zaščito kristjanov, ki so v omenjeni novici prikazani kot žrtve v primerjavi z islamom, katerega prevzemajo islamski skrajneži. Prav tako so v novicah Američani v boju z islamskimi skrajneži prikazani na način, kot da ob tem, ko so sprejeli boj proti Islamski državi nosijo največje breme oziroma je na njih največja odgovornost: *"ZDA bodo nosile glavno breme pritiska na IS iz zraka in doslej so izvedle že*

okoli 150 zračnih napadov v Iraku, pri čemer so letala vzletala iz sosednjih držav v regiji" (Dnevnik, 12. september 2014). Iz omenjenega odstavka se lahko sklepa, da je ZDA prikazana kot rešiteljica Zahoda pred Islamsko državo in ob tem tudi sprejemajo nase največje breme.

V preučevanih novicah se veliko razpravlja o tem, kakšen je ameriški oziroma zahodni pogled na rešitev pred Islamsko državo. Pri tem je Zahod prikazan kot borec za svobodo in kot borec, ki bo zaščitil svoje ljudstvo. Prav tako pa je Islamska država (kot se je že pojavljalo v prejšnjih dveh medijih) prikazana kot grožnja zahodnemu ljudstvu, ki ovira njihovo svobodo. *"Naš cilj je jasen. IS bomo razgradili in na koncu uničili s celovito in trajno protiteroristično strategijo," je dejal ameriški predsednik. Napovedal je sistematično zračno kampanjo proti teroristom v Iraku in Siriji, kjer ZDA doslej tega še niso počele. "Ne bom okleval z ukrepanjem proti IS v Siriji, kakor tudi v Iraku. Osnovno načelo mojega predsednikovanja je, da če ogrožaš Ameriko, ne boš našel varnega zavetišča," je dejal"* (Dnevnik, 11. september 2014).

Kot sem že omenila je v večini prispevkov, ki vključujejo poročanja o ZDA in Zahodu, katera se vključujeta v boj proti dogajanjih na Bližnjem vzhodu, prikazanih na način, da se Zahod bori za svobodo in da jih lahko pred morebitno grožnjo rešijo le oni. *"Od Afrike do Bližnjega vzhoda stojimo za svobodo, pravico in dostojanstvo. Ko smo pomagali preprečiti pokol civilistov, ujetih na oddaljeni gori, je eden od njih dejal, da si bodo njihovi otroci za vedno zapomnili, da se je našel nekdo, ki je čutil njihove muke in se je podal na dolgo pot, da zaščiti nedolžne," je še dejal ameriški predsednik* (Dnevnik, 11. september 2014).

Pri vseh treh preučevanih medijih je razlika v dojemanju Zahoda in Bližnjega vzhoda vidna tudi v prikazovanju samega načina bojevanja. Bližnji vzhod je v poročanjih o Islamski državi prikazan v nekoliko nazadnjaškem, lahko bi rekli barbarskem načinu bojevanja (noži, samomorilski napadi, vrvi). Medtem ko je Zahod prikazan v modernem oziroma naprednejšem načinu bojevanja, kjer uporabljajo predvsem letalonosilke. Potrebno pa je omeniti, da so znotraj "naprednega" bojevanja omenjene tudi druge države, ki se borijo proti Islamski državi (npr. Turčija).

V slovenskih preučevanih spletnih medijih (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) je tako mogoče zaznati okvir, kjer je Zahod prikazan kot borec za svobodo in proti islamskim skrajnežem. Znotraj preučevanega obdobja je razvidno, da je večina novic o Islamski državi opisana implicitno, saj omenjen okvir znotraj vsebine ni določno izražen. Torej novinarji nikjer eksplicitno ne izpostavijo, da je Zahod borec za svobodo in da je Bližnji vzhod sovražnik le-tega, ampak je omenjen okvir zaznan skozi vsebino in načinom prikazovanja samega odnosa

med Zahodom in Bližnjim vzhodom ter skozi določene karakteristike, ki jih pripišejo Zahodu ter na drugi strani Orientu. Tako je torej opazno, da slovenski preučevani spletni mediji razlikujejo med prikazovanjem Zahoda ter na drugi strani Orienta, ki je v večini primerov prikazan kot nekaj drugega v nasprotju z nami. Potrebno pa je tudi omeniti, da se v novicah o Islamski državi, mediji velikokrat postavijo na katerokoli stran, ki je proti omenjeni skupini. Vendar pa je kljub temu, ko je govora o Bližnjem vzhodu, moč zaznati morebitno grožnjo Zahodu.

6.4 Islam kot nasilna religija

Muslimani so po Saidu v zahodnem svetu obravnavani kot nekaj drugega, nasilnega, fundamentalističnega, nedemokratičnega. Islam je največkrat prikazan kot religija, ki goji terorizem, nasilje in globalno grožnjo (Said 1997, 169). Muslimani so v zahodnih množičnih medijih velikokrat odgovorni za teroristične napade, ki se pojavljajo po svetu. Eden izmed primerov tovrstnega obravnavanja muslimanov je bil teroristični napad v Oklahomi. Mediji so po tem napadu krivili muslimane za ubijanje nedolžnih civilistov. Tako so številni ameriški muslimani bili žrtve medijske propagande. Prav tako pa so bila številna anti-muslimanska predstavništva v zahodnih medijih kriva za spodbujanje nasilnih kaznivih dejanj in napadov na muslimane, ki živijo v zahodnih državah (Alghamdi 2015, 198).

V slovenskih preučevanih medijih na spletu (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) je prav tako moč zaznati prispevke, ki še vedno islam povezujejo z nasiljem, nestrpnostjo naroda itd. Kljub temu, da se v preučevanih medijih najde že veliko prispevkov, ki religije ne povezujejo z nasilnimi dogajanja na Bližnjem vzhodu, je v splošnem še vedno prisoten okvir islama kot nasilne religije.

Spletni portal RTV SLO je 20. julija 2014 objavil novico o *"krščanski skupnosti, ki beži pred Islamsko državo"* (RTV SLO, 20. julij 2014). V omenjeni novici je islam prikazan kot nasilna, netolerantna religija, ki jo vodijo islamistični uporniki. V prispevku je na eni strani krščanska vera, ki je vera zahodnega ljudstva in je ogrožena s strani islamistov: *"Kristjanom v Mosulu namreč grozi smrt, če se islamistom, ki nadzoruje velik del države, ne uklonijo na enega od dveh načinov, ki so jim na voljo. Islamska država jim je tako ponudila, da bodisi plačajo poseben davek bodisi prevzamejo muslimansko vero. Tretja možnost je smrt"*; *"Pripadniki Islamske države naj bi v zadnjih dneh označevali hiše kristjanov v Mosulu s črko N (za nasarah), izraz, s katerim se v Koranu označujejo kristjani"*; *"V Iraku je pred ameriško invazijo živelo sicer milijon kristjanov. Po Huseinovem padcu pa so islamisti uničevali njihove cerkve in ubijali duhovnike"* (RTV SLO, 20. julij 2014). Iz navedenih primerov je

tako moč razbrati, da je islamska vera prikazana kot nasilna religija, ki ne tolerira krščanske vere in jih na nasilen način želi spreobrniti v islam. V novici je ponovno prisotna dvojnost, ki je bila omenjena že pri prejšnjem okviru. Torej na eni strani je prikazano krščanstvo, ki je mirna ter strpna religija, na drugi strani pa islam, ki je nestrpna religija in vera nasilnežev. Prav tako pa so v prispevku kristjani prikazani kot žrtve, medtem ko se o islamistih govori kot o napadalcih: *"Odhajajoče kristjane so namreč oropali, jim odvzeli vozila in denar, piše Telegraph"; "V strahu živijo tudi kristjani v tem mestu. Vsak dan nam grozijo, je dejal. Nimamo več ničesar, razen svoje vere. Kot da se je življenje ustavilo. Zelo smo utrujeni"* (RTV SLO, 20. julij 2014). S tem se lahko potrdi že zgoraj omenjena predpostavka, ki pravi da mediji redko posvečajo pozornost trpljenju muslimanov. Veliko pogosteje so predstavljeni kot napadalci in ne kot žrtve (Alatas 2005, 48). Večinoma se v prispevku govori o islamistih kot o roparjih, požigalcih, ki ogrožajo in zatirajo kristjane, prav tako pa ženske obravnavajo kot manj vredne: *"Odkar so sunitski uporniki zavzeli Mosul, uvajajo stroga pravila. Tako morajo biti ženske zakrite, hiše pa lahko zapustijo le, če je nujno"; "Pripadniki Islamske države so tako med drugim zažgali 1.800 let staro cerkev v Mosulu, na spletu pa je 9. julija zaokrožil videoposnetek, ki prikazuje, kako z macolo uničujejo neko grobnico, za katero so vladni predstavniki trdili, da gre "skoraj gotovo" za grob bibličnega preroka Jono"* (RTV SLO, 20. julij 2014).

Na spletnem portalu 24 ur je prav tako viden okvir islama kot nasilne religije. Novica o *"pozivanju Islamske države k ubijanju 'nevernih Američanov in Evropejcev"* (24ur, 22. september 2014) gre torej o tem, da pripadniki Islamske države pozivajo k ubijanju zahodnega ljudstva, zaradi njihove nevernosti. Predvsem se v prispevku islamsko vero primerja z ubijanjem oziroma je le-ta omenjena vedno ob islamskih skrajnejših: *"IS zdaj poziva svoje pripadnike, da 'se zanesejo na Alaha in državljane teh držav ubijejo'; "Če lahko ubiješ nevernega Američana ali Evropejca – še posebej zlobnega in umazanega Francoza – ali Avstralca ali Kanadčana (...) vključno z državljani držav, ki so vstopile v koalicijo proti Islamski državi, se zanesi na Alaha in ga ubij," je izjavil tiskovni predstavnik skupine Abu Mohamed al Adnani v sporočilu, objavljenem v več jezikih"* (24 ur, 22. september 2014).

Na splošno je islamska vera omenjena predvsem skupaj z Islamsko državo, torej večinoma je govora o islamu takrat, ko se govori o verskem fundamentalizmu. Posledično je tako islam obravnavan kot nekaj nasilnega, nestrpnega in barbarskega v primerjavi z drugimi zahodnimi religijami: *"Muslimanki na letalu niso želeli dati neodprte pločevinke, ker bi jo uporabila kot orožje"* (24 ur, 1. junij 2015); *"Nasr al-Ansi je v 11-minutnem posnetku dejal, da je bil masaker 'maščevanje preroka'. Dodal je, da Francija pripada 'stranki hudiča' in da je jemenska*

veja te teroristične organizacije 'izbrala tarčo, pripravila načrt in tudi financirala operacijo' (24 ur, 14. januar 2015); "...najbolj priljubljeno čtivo, ki ga sveže radikalizirani skrajneži, preden se odpravijo v Sirijo ali Irak, naročijo na spletu, knjiga Koran za telebane in Islam za telebane" (24 ur, 29. december 2014).

Ena izmed značilnosti slovenskih preučevanih medijev je ta, da v večini novic o Islamski državi govorijo o islamskem ekstremizmu, medtem ko o ekstremizmih drugih verstev ni govora, kar pa povzroči več možnosti, da bo islam v javni sferi prikazan in dojet kot nasilna religija. *"Skrajna interpretacija sunitskega islama džihadiste Islamske države prepričuje, da so edini pravi verniki, medtem ko preostali svet stremi k uničenju islama. Posledično to opravičuje obračun z muslimani drugih ločin in nemuslimani, obglavljanja, križanja in druge oblike usmrtitve pa so dovoljene za ustrahovanje sovražnikov"* (Dnevnik, 4. julij 2015).

V preučevanih novicah o Islamski državi se pojavljajo povezave islama z orožjem in nasiljem – *"Iraški islamisti kot samomorilske napadalce uporabljajo tudi otroke"* (Dnevnik, 9. september 2014).

Kot sem že omenila je islam v poročanjih o Islamski državi večinoma omenjen v okviru skrajnosti. Kljub temu pa je v nekaterih primerih ob skrajnem islamu omenjen tudi neskraini islam. V teh primerih preučevani mediji neskraini islam ločijo od skrajnega in ga ne enačijo z nasiljem. Večinoma so neskraini muslimani omenjeni v smislu, da so zgroženi nad dejanji Islamske države in takšno interpretacijo islama obsojajo: *"Umor so obsodili tudi britanski imami in britanska muslimanska skupnost. Imam Qari Asim, ki vodi mošejo v Leedsu, je dejal, da je napad na britanskega državljana, napad na Veliko Britanijo, hkrati pa obsodil dejanje Isisa"* (24 ur, 14. september 2014); *"Obama: 'Nismo v vojni z islamom, pač pa z ekstremisti'"* (24 ur, 20. februar 2015). Vendar pa je pri tem potrebno opozoriti, da je omenjenih novic, kjer je vključen tudi neskraini islam bistveno manj. Večinoma so novice o Islamski državi omejene zgolj na islamski fundamentalizem, kar pa bralcem lahko poda napačno prepričanje o islamu, saj posledično lahko pripelje do tega, da je islam obravnavan zgolj skozi oči skrajnosti.

V preučevanih spletnih medijih je razvidno, da je v samih poročanjih o Islamski državi večinoma govora zgolj o islamskem fundamentalizmu. Veliko manj je prispevkov, kjer so omenjeni tudi neskraini muslimani in njihov pogled na tovrstna dogajanja. Večina novičarskih opisov o Islamski državi je implicitne narave kar pomeni, da sama vsebina ni določno izražena. Vendar pa se na podlagi same količine prispevkov o islamskem fundamentalizmu leta lahko sklepa. V večini primerov je namreč islam omenjen zgolj v navezavi s skrajnostjo, kar pa posledično uokvirja islamsko vero kot nasilno. Tudi verska skrajnost je v novicah

omenjena samo v navezavi z islamom. Praktično znotraj preučevanega obdobja, ni novice, ki bi govorila o katerekoli drugi verski skrajnosti. Vendar pa v primerih, kjer je omenjen tudi neskrajni islam, le-tega ne enačijo s fundamentalističnim in ga jasno ločijo od omenjenega (takih primerov je bistveno manj). Zanimivo pa je tudi dejstvo, da je v primerih, kjer je govora o neskrajnem islamu, le-ta omenjen pri samem koncu novic in zgolj v nekaj stavkih, medtem ko je islamskemu fundamentalizmu v sami novici posvečeno več pozornosti.

6.5 Muslimani kot latentna grožnja Zahodu

V medijskih poročanjih je prav tako prisotno prikazovanje muslimanov kot latentne grožnje Zahodu. Medijski diskurz islam uprizarja kot ogrožajočo civilizacijo. V medijih se tako pojavljajo kot grožnja zahodnemu ljudstvu, ter so posledično obravnavani kot problematični (Poole v Mishra 2008, 159).

Na spletnem portalu 24 ur se je veliko poročalo o slovenskih muslimanih kot o latentni grožnji, ki bi naj sodelovali z Islamsko državo. Večina prispevkov na to temo sicer ni direktno obsodila določenih posameznikov, da le-ti sodelujejo z omenjeno skupino, vendar so pustili zadeve pod vprašaji. Torej so prikazani zgolj kot morebitna latentna grožnja. V prispevku *"Kdo so ekstremisti in koga nadzorujejo slovenski obveščevalci?"* (24 ur, 21. november 2014) se govori o potencialnih posameznikih, ki bi lahko pošiljali mlade pod pretvezo vere na bojišča: *"Ekipa Epiloga je pred kamero dobila Roka Žavbija, ki se je lani poleti boril v Siriji. Pripoveduje, kaj je tam počel in kako je tja prišel. Njegovi verziji resnice oporeka tožilec v operaciji Damask Dubravko Čampara, ki nazorno opisuje, kako je mogoče priti na ta ozemlja, kako novačijo mlade za Islamsko državo in kakšen vpliv imajo nekateri radikalci iz Bosne"* (24 ur, 21. november 2014).

V Slovenskih spletnih medijih (24 ur, RTV SLO in Dnevnik) so v času prvih odhodov slovenskih posameznikov v boj v Sirijo, le-ti veliko razpravljali o morebitni latentni grožnji omenjenih posameznikov. Le-te sicer niso nikoli označili kot borce za Islamsko državo, vendar so jih zgolj obravnavali kot latentno grožnjo, ki bi lahko prestopili na stran omenjene skupine. V prispevku na spletnem portalu 24 ur je ta latentna grožnja vidna že v samem naslovu: *"V Siriji umrli Slovenec nekoč katolik, celo ministrant, islam 'odkril' v službi"* (24 ur, 1. oktober 2014). Takoj, ko je posameznik "odkril" islam, je postal latentna grožnja za Slovence. V omenjenem naslovu je viden tudi okvir, kjer je na eni strani katoliška vera, kot nekaj dobrega (vera Zahoda), kjer posamezniki ne bi sodelovali z Islamsko državo, ter na drugi strani islam, ki je pod vprašajem, saj lahko predstavlja latentno grožnjo Zahodu. Prav zaradi podatka, da je posameznik bil v preteklosti katolik in je komaj pred kakšnim letom

prestopil v islam, sproži v novici morebitno latentno grožnjo, saj je vprašanje prav v tem zakaj bi katolik prestopil v islam, če je bil v preteklosti aktiven katolik: *"29-letni Jure je islam sprejel pred kakšnim letom dni, pred tem pa je bil katolik z zakramenti in v mladih letih celo ministrant"*. Prav tako pa je okvir latentne grožnje tudi prisoten v naslednjem odstavku: *"Jure naj bi si že kot 18-letnik želel v vojsko, a je padel na zdravniškem pregledu. Kasneje je to priložnost očitno našel v islamu, govoril je, da gre v sveto vojno in da se ne bo vrnil nikoli več"* (24 ur, 1. oktober 2014). Dejstvo, da je omenjeni že v svoji preteklosti želel oditi v vojsko, a mu to ni uspelo ter da je kasneje to priložnost našel v islamu, prikazuje islam kot latentno grožnjo, ki jo povezujejo z nasiljem – torej z vojsko, bojevanjem.

Tudi na spletnem portalu RTV SLO se je poročalo o morebitnih latentnih grožnjah, ko so določeni Slovenci odšli v boj na Bližnji vzhod. Sicer tudi na RTV SLO ni bilo direktno rečeno, da so slovenski muslimani sodelovali s skrajnimi skupinami v Siriji, vendar so le-te obravnavali zgolj kot latentno grožnjo Sloveniji. *"Vlada naj bi tudi na eni izmed junijskih sej dobila strogo zaupno poročilo, v katerem je pisalo, da Sova budno opazuje okoli 15 ljudi, med katerimi so Slovenci, ki so se spreobrnil v islam, in slovenski državljani, katerih predniki prihajajo iz nekdanje Jugoslavije"* (RTV SLO, 30. september 2014). V navedenem odstavku tako prikazujejo posameznike, ki so se spreobrnil v islam, kot latentno grožnjo. Zaradi spreobrnitve v islam, torej predstavljajo latentno grožnjo Slovincem. Prav tako pa lahko iz tega odstavka opazimo, da so v Sloveniji kot morebitno grožnjo obravnavali oziroma preiskovali tudi prednike iz nekdanje Jugoslavije – ter jih torej povezovali s skrajnimi terorističnimi skupinami na Bližnjem vzhodu (RTV SLO, 30. september 2014).

Tudi novica o *"zasegu orožja Slovincu, ki naj bi se boril v Siriji"* (RTV SLO, 24. september 2014) predstavlja okvir latentne grožnje. Omenjenemu so zaradi bojevanja v Siriji zasegli orožje (čeprav v novici povedo, da ga še trenutno ne povezujejo s terorizmom). Kljub temu pa je v novici moč zaznati prikaz morebitne grožnje, že od takrat, ko se je spreobrnil v islam: *"Obveščevalna služba BiH-a naj bi ugotovila, da sta bila oba domnevna borca na Bosničevem posestvu v Bužimu v BiH-u. Tam sta se tudi spreobrnila v islam in se izurila za boje"* (RTV SLO, 24. september 2014). Ponovno gre za povezavo islama z bojevanjem, ter domneve, da spreobrnitev v islam pomeni tudi bojevanje oziroma nasilje. Obe spletni strani sta tako poročali na enak način o posameznikih, ki so odšli v vojno na Bližnji vzhod. Posamezniki so postali latentna grožnja, že zaradi dejstva, ker so se naenkrat spreobrnil v islam, kljub temu, da je eden izmed njih v preteklosti bil aktiven katolik. Prav tako pa so v Sloveniji bili preiskovani tudi ostali muslimani, ki so pred kratkim prestopili v islamsko vero. Tako je torej

v Sloveniji moč zaznati okvir islama kot latentne grožnje, saj je po poročanju slovenskih medijev, sumljiv že vsak, ki na novo želi prestopiti v islamsko vero.

Na spletni strani medija Dnevnik so o grožnji slovenskih muslimanov pisali samo v treh prispevkih. Zgolj enega namenijo slovenskemu muslimanu, ki je šele pred kratkim sprejel islam in je poimenovan z besedo domnevni džihadist, ki bi tako lahko predstavljal latentno grožnjo: *"Domnevni slovenski "džihadist" zanika boj za Islamsko državo"* (Dnevnik, 29. september 2014). Gre torej za ponovno vzpostavljanje morebitne grožnje, ki sem jo omenjala že v prejšnjih dveh medijih. Je pa v Dnevnikovem prispevku, veliko manj namigovanj, da lahko slovenski posameznik predstavlja grožnjo, saj je že v samem naslovu omenjeno, da sam zanika delovanje s skrajno islamsko skupino. V Dnevniku je nekoliko bolj problematično prikazovanje tujih muslimanov kot latentne grožnje Zahodu: *"Pač pa se radikalizirajo skupine mladih, ki se srečujejo v džamiji ali v lokalu s kebabom"* (Dnevnik, 2. junij 2015). Iz navedenega stavka je tako opazno prikazovanje okvirja muslimanov kot latentne grožnje. Gre torej za namigovanje, da k radikalnim skupinam prestopijo posamezniki, ki zahajajo v džamijo in ki zahajajo v lokale s kebabom. Novinar torej takoj označi določene ljudi, ki v svetu lahko predstavljajo grožnjo Zahodu. V omenjenem prispevku je tudi mogoče opaziti, da Zahodu lahko predstavljajo grožnjo tudi priseljenci, saj je po novinarjevih besedah največ mladih, ki se odločijo za radikalizirane skupine, prav priseljencev oziroma so potomci le-teh: *"Največkrat gre za mladega, ki ima težave z identiteto, ker je potomec priseljencev in ga širša družba ne sprejema"* (Dnevnik, 2. junij 2015).

Značilnost slovenskih preučevanih spletnih medijev (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) je torej ta, da vsi trije prikazujejo prestopnike v islam oziroma muslimane kot latentno grožnjo zahodnemu ljudstvu. RTV SLO in 24 ur se nekoliko bolj posvečata grožnji slovenskih muslimanov oziroma prestopnikov v islam, medtem ko se Dnevnik nekoliko bolj osredotoča na svetovno latentno grožnjo pred muslimani. Prav tako je pri spletnih straneh RTV SLO in 24 ur prisotna predvsem implicitna vsebina, saj ni direktno govora, da omenjeni posamezniki, ki so prestopili v islam, sodelujejo z radikalno skupino Islamska država. Latentna grožnja je zaznana skozi vsebino, kjer prestop v islam daje možnost posameznikom, da sodelujejo z omenjeno skupino. Po drugi strani ima Dnevnik prisotno nekoliko bolj eksplicitno vsebino, ki jasno izraža, kdo so posamezniki, ki predstavljajo latentno grožnjo Zahodu. Pri čemer je razvidno, da gre predvsem za posameznike, ki se srečujejo v džamiji.

6.6 Prikazovanje islama/Bližnjega vzhoda kot barbarskega

Mediji v svojih poročanjih prikazujejo muslimane oziroma Bližnji vzhod kot barbarski, kjer se obeša, kamenja, obglavlja itd. Prav tako je zelo popularno prikazovanje islama kot zatiralskega (ženske oblečene v hidžab), neintelektualnega (sežiganje knjig), restriktivnega (prepoved alkohola, iger na srečo), kjer Arabce prikazujejo kot skrajneže, ki povzročajo konflikte in nevarnost (Alatas 2005, 46). Pri barbarstvu gre za človeka, ki je označen kot neciviliziran. Beseda se pogosto uporablja na splošno za sklicevanje na člana nekega naroda, običajno za posameznika neke plemenske družbe in ga v urbani civilizaciji obravnavajo kot manjvrednega ali kot divjaka. V prenesenem pomenu je lahko kot barbarski označen tudi posameznik, ki ga povezujejo z brutalno, kruto, vojno in neobčutljivo osebo (Padgen 1986, 15–16). Kar pa lahko povežemo z orientalizmom, saj pri omenjenem gre za izražanje serij binarnih opozicij, katere zmanjšujejo kompleksnost družbenih odnosov, in sicer po principu Mi nasproti Njim. V okviru te razdelitve je Orient obravnavan kot čuden, eksotičen, skrivnosten, iracionalen in potencialno nevaren, medtem ko se Zahod šteje kot racionalen, kreposten, zrel in normalen (Said 1994, 40). Pri barbarstvu pa gre za nazadnjaštvo, uničevanje, krutost, kar pa se lahko posledično povezuje z orientalističnimi kulturami, ki so eksotične, čudne, skrivnostne, iracionalne ter zato potencialno nevarne (Said 1994, 40). Predstave terorizma in Arabskega uma kot zaostalega je mogoče obravnavati v tesni povezanosti. Arabski um povezujejo s terorizmom, torej kot iracionalno nasilje, s čimer pa Arabci postanejo produkt zaostalih kultur. Tako pa je znotraj tega potrebno omeniti tudi posebno obliko simbolnega nasilja: novo barbarstvo. Pri novem barbarstvu gre za politično nasilje, ki opušča politične in gospodarske interese in predstavlja nasilje kot posledico lastnosti vgrajenih v lokalnih kulturah (Tuastad 2003, 591). V svojem raziskovalnem delu pa se bom opirala na tradicionalno definicijo barbarstva. Večina novic od preučevanega obdobja (od 16. junija 2014 naprej) se tako sklada z omenjenimi okvirji. Poročanja o Bližnjem vzhodu in islamu prikazujejo le-te kot barbarske, torej kot krute ter brutalne v nasprotju z nami, ki smo bolj civilizirani in človeški.

Spletni portal RTV SLO je v novici o *"samomorilskem napadu Islamske države v Iraku"* (RTV SLO, 18. julij 2015) Bližnji vzhod in islam prikazal znotraj okvirja barbarstva. Že sam naslov novice prikazuje tamkajšnje dogajanje kot barbarsko, saj poudarijo, da je šlo za samomorilske napade, kar je pogosta značilnost Bližnjega vzhoda. Tamkajšnji ljudje se vedejo barbarsko, torej na neciviliziran način: *"Po napadu je jezna množica začela razbijati vetrobranska stekla na avtomobilih, ki so bili parkirani na ulicah. Eksplozija je bila tako silovita, da so deli trupel ležali na strehah okoliških zgradb. Nekateri so pri zbiranju delov*

otročkih trupel uporabili zabojčke za zelenjavo" (RTV SLO, 18. julij 2015). Omenjen odstavek tako prikazuje okvir, kjer se ljudje na Bližnjem vzhodu vedejo barbarsko, necivilizirano, saj razbijajo vetrobranska stekla na avtomobilih, prav tako pa medij pove, da je tamkajšnje območje preplavljeno s trupli, ki ležijo na strehah. Omenijo pa tudi (kar še dodatno povečuje barbarski videz tamkajšnjih prebivalcev), da so ljudje pri zbiranju otroških trupel uporabili kar zabojčke za zelenjavo (RTV SLO, 18. julij 2015). Z omenjenim torej še dodatno prikazujejo oziroma poudarjajo njihovo barbarskost, saj je poročanje o otrocih in nasilju ena glavnih značilnosti barbarstva.

Ena od glavnih tem, ki jih mediji radi poročajo in s katero prikazujejo barbarstvo Bližnjega vzhoda je obglavljanje. Od preučevanega obdobja (od 16. junija 2014 naprej) so mediji posvetili veliko pozornost obglavljanju s strani Islamske države, ter tudi posredovali fotografije in videoposnetke, ki sicer ne pokažejo celotnega umora, ampak po navadi samo odsek, kjer pripadnik Islamske države stoji z nožem ob žrtvi. Lahko bi rekli, da jim mediji na nek način delajo promocijo in širijo njihova nasilna dejanja, saj omenjena skupina, kot sem že omenila, želi biti v javni sferi prikazana nasilna, kruta. Spletni portal RTV SLO je poročal o *"prvem obglavljanju dveh žensk"* (RTV SLO, 30. junij 2015), ki je ena glavnih tem s katero prikazujejo barbarstvo tamkajšnjih držav – oni so necivilizirani ljudje, ki obglavljajo ljudi, celo ženske. *"Obglavili so ju v Siriji zaradi čarovništva"* (RTV SLO, 30. junij 2015) - iz omenjenega stavka je moč prepoznati še en motiv barbarstva in sicer čarovništvo, ki je obravnavano kot praznoverje, zaradi česar ga tamkajšnji ljudje ne odobravajo (lahko bi rekli, da je v tem primeru prikazan tudi okvir iracionalnega Bližnjega vzhoda/islama). S čarovništvom so se ukvarjali v srednjem veku v Evropi, kjer so ljudi zaradi tega tudi kaznovali. Na Bližnjem vzhodu pa še danes to počno, kar je dokaz za njihovo neciviliziranost in zaostalost. Ponovno je prisotna orientalistična shema Bližnjega vzhoda, kjer so Oni prikazani kot zaostalo, necivilizirano, divjaško ljudstvo.

Ena od značilnosti prikazovanja barbarstva na Bližnjem vzhodu pa je tudi kamenjanje, kjer na RTV SLO povedo, da na Bližnjem vzhodu po navadi ženske zaradi prešuštva kamenjajo do smrti (*"Ženske so doslej med drugim zaradi obtožb o prešuštvu kamenjali do smrti"*) (RTV SLO, 30. junij 2015).

Znotraj prikazovanja okvirja o barbarskem islamu je RTV SLO poročala še o *"sistematičnem posiljevanju zajetih žensk in deklet"* (RTV SLO, 15. april 2015), kjer opisujejo, da so borci Islamske države množično posiljevali nemuslimanske ženske in dekleta. *"Islamska država je že oktobra lani priznala, da so si zajete ženske njeni pripadniki razdelili kot vojni plen. Ob tem pa so pojasnili, da islam dovoljuje spolno nasilje nad nemuslimankami kot tudi njihovo*

pretepanje in prodajo" (RTV SLO, 15. april 2015). Iz omenjenega odstavka gre ponovno za prikazovanje islama kot barbarskega, ki tokrat dovoljuje nasilje nad nemuslimanskimi ženskami.

Na spletnem portalu 24 ur je prav tako velik del novic namenjen prikazovanju barbarskega islama in dogajanju na Bližnjem vzhodu. Sprva so bila popularna obglavljanja (september 2014–januar 2015), sedaj pa je vedno več prikazovanja oziroma primerov požigov, samomorilskih napadov in posilstev. Primer samomorilskih napadov, ki se je zgodil v Nigeriji: *"Morilci na posnetku so videti zelo mladi, so še otroci ali kvečjemu najstniki. Obraze imajo zakrite z rutami. 25 vojakov v zeleno-rjavih uniformah postrelijo na odru amfiteatra, pred ogromno črno-belo zastavo IS. Usmrтитеv si s sedežev amfiteatra ogleduje skupina moških in otrok"* (24 ur, 4. julij 2015). Gre za ponovno prikazovanje barbarskega Bližnjega vzhoda, kjer otroci sodelujejo v samomorilskih napadih in kjer si le-ti lahko ogledujejo usmrtitve. Velika pozornost je namenjena opisom, kako je napad potekal in kako so otroci opremljeni. Kar še dodatno potrjuje prikazovanje islama in Bližnjega vzhoda v okviru barbarstva.

Eden od primerov poročanja o dogajanjih v državah tretjega sveta je tudi zasušnjevanje, kjer 24 ur poroča: *"Zasušnjevanje nevernikov in jemanje njihovih žena je močno utemeljeno v šerijatu (...). Moškim ujetnikom dajo na izbiro spreobrnjenje v islam ali smrt, ženske vzamejo za spolne sužnje"* (24 ur, 15. april 2015). V odstavku je tako viden okvir islama kot barbarskega, ki je opisan na način, da le-ta dovoljuje zasušnjevanje žensk.

Prav tako pa se pojavljajo primeri sežiganja živih posameznikov, ter obglavljanja. Primer obglavljanja na 24 urah, kjer prikazujejo barbarski Bližnji vzhod je o *"ženski, ki je umorila pastorko in so jo zaradi tega obglavili"*; *"(...) Javno so obglavili žensko v islamskem svetem mestu Meka. Obglavili so jo z mečem"*; *"Žensko so usmrtili brez tablet, da bi bila bolečina zanjo še hujša (...)"* (24 ur, 16. januar 2015). Ponovno lahko opazimo, da z določenimi besedami prikazujejo islam kot barbarski, kjer se javno obglavlja ljudi. Gre torej za medijski prikaz barbarskega Bližnjega vzhoda, s čimer se želi prikazati nazadnjaštvo, neciviliziranost in divjaško ravnanje v primerjavi z Zahodom.

Na spletni strani medija Dnevnik je tako okvir prikazovanja islama kot barbarskega viden v poročanjih o tamkajšnjih obglavljanjih. Za razliko ob prejšnjih dveh medijev tukaj prevladujejo zgolj obglavljanja in ne toliko drugi načini barbarskega ravnanja na Bližnjem vzhodu. *"Na videu je moški, oblečen v črno, z nožem v roki, ki stoji med talcema, oblečenima v oranžna pajaca"* (Dnevnik, 20. januar 2015); *"Na posnetku je videti zamaskirane ugrabitelje, ki proti obali vodijo osebe, oblečene v oranžne kombinezone. Te morajo*

poklekniti, nato pa jih rablji istočasno obglavijo" (Dnevnik, 15. februar 2015); *"Skrajneži žrtve prisilijo, da pokleknejo, nato pa jih z dolgimi noži obglavijo"* (Dnevnik, 16. November 2014).

S tem ko na eni strani preučevani mediji poročajo o barbarskem ter zaostalem Bližnjem vzhodu, Zahod na drugi strani prikazujejo kot civiliziran, napreden.

Znotraj poročanj slovenskih preučevanih spletnih medijev (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) se tako zazna zgoraj omenjen okvir, ki prikazuje islam/Bližnji vzhod kot barbarski. V večini novic gre sicer za implicitno prikazano vsebino, saj novinarji nikjer direktno ne označijo Bližnji vzhod kot barbarski. Se pa pojavijo primeri (sicer v manjšini), kjer je barbarskost Bližnjega vzhoda eksplicitno izražena. V večini primerov pa je barbarizem moč zaznati skozi vsebino, ki na eni strani opisuje Bližnji vzhod kot neciviliziran, ki se poslužuje nečloveških načinov bojevanja (noži, vrvi, sežiganje). Zelo popularno med mediji je, da veliko govorijo o otrocih in nasilju na Bližnjem vzhodu (tam otroci odhajajo v vojno in se borijo že zelo zgodaj). Na drugi strani pa je mogoče opaziti, civilizirano ljudstvo, ki se poslužuje nekoliko bolj modernih načinov bojevanja (letalonosilke, brezpilotna letala). Tako je razvidno, da v preučevanih medijih gre za razlikovanje med Bližnjim vzhodom in Zahodom, kjer je v večini primerov o Islamski državi Orient prikazan kot barbarski, njihovo ljudstvo pa necivilizirano. S čimer pa se povečuje prikazovanje okvirja, ki na eni strani prikaže civiliziran Zahod, ter na drugi strani neciviliziran Bližnji vzhod.

7 ANALIZA FOTOGRAFIJ O ISLAMSKI DRŽAVI

Znotraj teorije uokvirjanja bom z analizo fotografij proučila položaj Orienta v slovenskih spletnih novicah Dnevnik, RTV SLO mmc in 24 ur. Obdobje analize bo prav tako vezano na dogodke, in sicer od ameriške intervencije v Iraku - 16. junij 2014 do bombnega napada v Iraku - 18. julij 2015. Pri sami analizi fotografij se bom osredotočila na zgoraj že preučevane okvirje:

1. Zahod kot borec za svobodo in proti islamskim skrajnežem
2. Islam kot nasilna religija
3. Muslimani kot latentna grožnja Zahodu
4. Prikazovanje islama kot barbarskega

Pri čemer bom prav tako preverjala že zgoraj omenjena raziskovalna vprašanja:

1. Ali slovenski spletni mediji (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) v poročanjih o Islamski državi ustvarjajo koncept sovražnika, ki izhaja iz Vzhoda in po drugi strani koncept miroljubnega Zahoda?

2. Kako slovenski spletni mediji reprezentirajo islamsko vero znotraj poročanj o Islamski državi?
3. Ali slovenski spletni mediji reprezentirajo slovenske muslimane kot latentno grožnjo, ki bi lahko sodelovali z radikalnimi muslimani?
4. V kakšnem odnosu sta zahodnjaška medijska reprezentacija in sodobni primeri islamskega obglavljanja?

7.1 Zahod kot borec za svobodo in proti islamskim skrajnežem

Orientalistične metafore konceptualizirajo sovražnika in s tem opravičujejo vojno za zaščito zahodne civilizacije in njenega načina življenja (Tomanić Trivundža 2004, 87). V preučevanih spletnih medijih je Zahod kot borec za svobodo moč prepoznati skozi fotografije, kjer je le-ta prikazan kot miroljuben, na drugi strani pa je prikazan nemiroljuben oziroma nasilen Bližnji vzhod. Večinoma gre za primere, kjer je Zahod prikazan brez orožja, velikokrat je za Zahod prikazana slika predsednika Obame, ali katerega drugega predsednika, s čimer se nakazuje njihova demokratičnost.

Slika 7.1

Vir: RTV SLO (19. junij 2014).

Slika 7.2

Vir: RTV SLO (19. junij 2014).

Fotografiji sta prikazani znotraj novice iz spletne strani RTV SLO, ki govori o odstopu ameriških vojakov iz iraškega bojišča.

Na zgoraj prikazanih fotografijah je tako na sliki 7.1 prikazana skupina moških, ki v rokah držijo strelna orožja obrnjena proti nebu. V ozadju pa lahko opazimo ljudi, ki pijejo pijačo. Kar pomeni, da je sama lokacija postavljena sredi ulice. Na sliki 7.2 pa lahko vidimo skupino vojakov, ki koraka proti helikopterju. Iz slike 7.1 je razvidno prikazovanje Bližnjega vzhoda kot nasilnega, kjer sredi ulice moški držijo v zrak strelna orožja in z njimi izkazujejo svojo moč. Na sliki 7.2 pa so prikazani ameriški vojaki, ki so fotografirani v hrbet in samo korakajo proti helikopterju. Znotraj prikazanih fotografij je tako opazna dvojnost, ki prikazuje nasilni Bližnji vzhod z nenasilnim Zahodom, ki se bori za svobodo in uporabi orožje zgolj ko je to nujno potrebno. Lahko bi se ti dve fotografiji povezovali tudi s četrtim okvirjem, in sicer s prikazovanjem Bližnjega vzhoda kot barbarskega. Na sliki 7.1 je skupina moških, ki v navadnih oblačilih stojijo s strelnim orožjem in z njim skušajo izkazovati svojo moč. Prav tako se z orožjem pojavljajo sredi ulice. Na sliki 7.2 pa so predstavljeni zahodni vojaki, ki hodijo v polni opremi, torej v zaščitnih oblačilih za bojevanje. Prav tako pa bi lahko rekli, da so naprednejši tudi umsko, saj svoje moči ne kažejo z orožjem, ter ga uporabijo samo, ko je to res potrebno. Zanimivo je tudi dejstvo, da so novinarji izbrali na eni strani fotografijo Bližnjega vzhoda, kjer se vidijo obrazi posameznikov, kateri držijo v rokah orožja, za prikazovanje Zahoda pa so izbrali fotografijo, kjer vojaki korakajo proti helikopterju, torej se odpravljajo z boja, kjer orožja ne uporabljajo ter so prikazani na povsem miren način. Iz prikazanih fotografij je torej vidna dvojnost, ki na eni strani prikazuje nasilen Bližnji vzhod, ter na drugi strani miroljuben Zahod, ki se bori za svobodo.

Slika 7.3

Vir: 24 ur (20. februar 2015).

Slika 7.4

Vir:24 ur (20. februar 2015).

Fotografiji sta se pojavili v enaki novici na spletni strani 24 ur, kjer je novica govorila o pripravi vojakov proti Islamski državi.

Zgoraj prikazana slika 7.3 prikazuje dve ženski oblečeni v hidžab, ki se sprehajata po ulici, ob njihju pa stoji množica vojakov. Na sliki 7.4 pa je viden predsednik ZDA Barack Obama, ki v kravati in obleki stoji za mikrofonom in ima govor, v ozadju pa je vidna ameriška zastava. Iz zgoraj prikazanih fotografij je tako ponovno opazna dvojnost, kjer je na sliki 7.4 prikazan miroljuben, demokratičen Zahod, ki se bori za svobodo. Na drugi strani (slika 7.3) pa je viden nemiroljuben Bližnji vzhod, kjer so ženske obravnavane kot manjvredne – popolnoma prekrte, oblečene v hidžab – in kjer so na ulicah vidni vojaki, porušene stavbe, kar nakazuje na njihovo nemiroljubnost. V nasprotju s sliko 7.4, kjer je preko fotografije ameriškega predsednika med govorom, prikazan miroljuben, demokratičen Zahod, ki si prizadeva za mir. Lahko pa bi tudi prikazani fotografiji povezali s četrtrim okvirjem, saj imamo na eni strani prikazan neciviliziran Bližnji vzhod s porušenimi stavbami in z vojniki sredi ulice, ter na drugi strani civiliziran, demokratičen Zahod, ki je prikazan skozi fotografijo predsednika Obame na enem izmed njegovih govorov. S čimer lahko tudi sklepamo, da Zahod rešuje spore na demokratičen način, torej preko govora. Po drugi strani pa Bližnji vzhod le-te rešuje z bojevanjem.

Znotraj preučevanega obdobja je tako skozi slikovna gradiva razvidno, da je Zahod v vseh primerih prikazan kot borec za svobodo, demokratičen, nenasilen. Iz besedil ob fotografijah pa je tudi mogoče ugotoviti, da se Zahod zavzema za mir in si prizadeva premagati Islamsko državo. Po drugi strani pa so za Bližnji vzhod prisotne fotografije, ki nakazujejo na njihovo nasilnost, s čimer se lahko poveže tudi njihova vera. Večinoma so ljudje na Bližnjem vzhodu prikazani z orožjem, še posebej je popularno prikazovanje fotografij otrok z orožjem, kar pa

je eden od elementov barbarstva. Posledično je tako Bližnji vzhod na večini fotografij prikazan znotraj okvirja barbarstva.

7.2 Islam kot nasilna religija

Znotraj preučevanih treh spletnih slovenskih medijev (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) so novice o Islamski državi predvsem prikazane znotraj okvirja islama kot nasilne religije, ki prikazujejo nasilne muslimane. Večinoma se pojavljajo fotografije s strelnimi orožji in noži. Večkrat pa se iz besedila ob fotografijah izve, da se s tem nasiljem sklicujejo na Koran oziroma na Alaha. V večini primerov je na fotografijah prikazan skrajni islam, kar še dodatno nakazuje na prikazovanje islama znotraj okvirja nasilne religije. V veliko primerih se za Bližnji vzhod pojavlja okvir nasilnih otrok, ki sporoča, da tam otroci uporabljajo orožje in so že kot mladi nasilni.

Slika 7.5

Vir: Dnevnik (4. april 2015).

Pri zgoraj prikazani sliki 7.5 gre za ikono, torej sveto podobo, kar pa še dodatno nakazuje na islam kot nasilno religijo, saj je fotografija v povezavi z orožjem. Iz besedila ob fotografiji se prav tako izve, da gre za proteste muslimanov. Na fotografiji so prikazani moški, ki na ramenih držijo otroke (dečke), ki v rokah držijo strelno orožje. Tako bi lahko sklepali, da protesti na Bližnjem vzhodu izgledajo tako, da v roke dobijo orožje tudi otroci. Ker pa gre za ikono, se lahko potrdi prikaz islama kot nasilne religije. Ob sliki je prikazan tudi napis: *"Protesti proti savdskim letalskim napadom v Sani, glavnem mestu Jemna"* (Dnevnik, 4. april 2015). Islam je na zgornji fotografiji tako prikazan kot nasilen, saj na protestih otrokom podajo orožja, ki jih v rokah tudi zadovoljno držijo. Zadovoljstvo je lahko razvidno bodisi iz otrokove mimike ter tudi iz same drže orožja. Orožje držijo visoko v zrak, kar bi lahko nakazovalo na ponos. Prav tako pa zgoraj prikazano fotografijo lahko povežemo tudi s četrtim okvirjem, torej s prikazovanjem islama/Bližnjega vzhoda kot barbarskega. Namreč na

fotografiji so prikazani otroci z orožjem, kar nakazuje na barbarsko, necivilizirano ljudstvo, ki otroke že pri zgodnjih letih vključuje v nasilna dejanja.

Slika 7.6

Vir: 24 ur (18. februar 2015).

Pri zgoraj prikazani sliki 7.6 gre za novo ikono islamskega borca. Na njej lahko vidimo borca islamske države, ki v rokah drži njihovo zastavo z dvema napisoma v arabščini, ki pomenita "testimonij" (potrjuje, da je islam monoteistična religija in da je Mohamed edini prerok), drugi znak pa prikazuje pečat Mohameda (Heavy, 8. avgust 2014). Tako lahko znotraj fotografije iz spletnega portala 24 ur opazimo okvir prikazovanja islama kot nasilne religije, saj gre za prikaz nasilnega borca, ki v eni roki drži orožje ter v drugi zastavo, katera vsebuje omenjena opisa in se navezujeta na islam. Gre sicer za prikazovanje skrajnega islama, vendar problematično je prav to, ker so fotografije v novicah o Islamski državi prikazane zgolj v skrajni luči. Nobena fotografija se znotraj omenjenih novic ne navezuje na neskraini islam, kar pa ponovno prikaže islam samo v eni luči (skrajni). Tako bi lahko rekli, da je islamska vera znotraj medijev prikazana v okviru nasilne religije. Prav tako pa je potrebno poudariti, da je borec na sliki prikazan brezosebno, torej brez kakršnekoli čustvene navezave, kar pa lahko povežemo tudi z okvirjem barbarstva. Borec v roki drži strelno orožje s katerim se sprehaja po ulici, pri čemer bi se lahko sklepalo, da gre za divjaško dejanje, kar pa je eden izmed elementov barbarstva.

Slika 7.7

Vir: 24 ur (22. december 2014).

Na sliki 7.7 je ponovno opazen okvir prikazovanja nasilnega islama. Na fotografiji so prikazani islamski skrajneži na tanku. Eden izmed njih v rokah drži strelno orožje obrnjeno v zrak, drugi drži obrnjeno v zrak zastavo Islamske države, ki sporoča, da je Mohamed edini pravi prerok ter islam monoteistična religija. Ob sliki se pojavi tudi napis: *"Islamski skrajneži predstavljajo neverjetno grožnjo svetu"* (24 ur, 22. december 2014), kar pa še dodatno izpostavi nasilje v Bližnjem vzhodu ter ga predstavi kot grožnjo zahodnemu svetu. Prav tako pa je na fotografiji moč opaziti, da je tank fotografiran sredi ulice, kjer ga opazujejo drugi ljudje, kar ponovno vzpostavlja okvir nasilja. Iz tega se lahko sklepa, da je nasilje, tanki ter strelno orožje značilno za vsakdanje življenje na Bližnjem vzhodu in je nekaj povsem običajnega (ljudje ob cesti namreč gledajo povsem običajno). V nasprotju z Zahodom, kjer je takšnih fotografij v medijih in na splošno v javni sferi možno zaslediti v manjši meri. Ponovno pa lahko tudi na tej fotografiji opazimo motiv barbarstva. Prav zaradi tanka in strelnih orožij sredi ulice, kjer so tudi drugi ljudje je Bližnji vzhod prikazan kot neciviliziran, nasilen in nečloveški.

Večina fotografij znotraj preučevanega obdobja o Islamski državi prikazuje zgolj skrajni islam, medtem ko slikovnega gradiva o neskrajnem islamu praktično ni zaslediti. V večji meri se ob skrajnem islamu pojavi fotografija Zahoda, ki je ob tem prikazan demokratično, razumsko. Problematičnost pa je prav v tem, da se zgolj s fotografijami o skrajnem islamu spreminja tudi interpretacija islama. Neskrajni islam je zgolj omenjen v besedilnem delu novic, kot sem že omenila v prejšnjem poglavju, pri interpretaciji besedilnih novic.

7.3 Muslimani kot latentna grožnja Zahodu

V proučevanem obdobju praktično ni slikovnega gradiva, kjer bi bili muslimani prikazani kot latentna grožnja Zahodu, ki bi torej sodelovali z Islamsko državo. Je pa veliko več fotografij, kjer je Islamska država predstavljena kot grožnja Zahodu. Na fotografijah so večinoma primeri, kjer so pripadniki Islamske države z noži in drugim orožjem. Prav tako pa se pojavljajo tudi fotografije, kjer kristjane fotografirajo pred usmrtitvijo ali pa njihova usoda ni znana. Pojavljajo se tudi slikovna gradiva, kjer pripadniki Islamske države oblečejo kristjane v muslimanska oblačila kot znak spreobrnitve v islam.

Slika 7.8

Vir: 24 ur (14. april 2015).

Slika 7.8 prikazuje dekleta odeta v muslimansko oblačilo. V ozadju pa je vidna zastava Islamske države, ki jo v rokah držita dve ženski oblečeni v temna oblačila. V zgornjem levem kotu je vidna knjiga z islamskim napisom ter črna zastava, iz česar se lahko sklepa, da gre za Koran. Ob fotografiji je tudi napis: *"To so bili zadnji posnetki deklic, ki jih je objavila skrajna skupina"* (24 ur, 14. april 2015). Tako se lahko sklepa, da gre za fotografijo s katero se želi sporočiti grožnja zahodnemu svetu oziroma krščanski veri (deklice so bile spreobrnjene iz krščanstva v islam). Iz besedila ob fotografiji lahko izvemo, da gre za Nigerijska dekleta, ki jih je Islamska država spreobrnila v islam, njihova usoda pa ni znana. Kar dodatno nakazuje na ogroženost drugih verstev, ki nimajo povezave z islamom. Prav tako, pa je Islamska država k fotografiji deklet dodala še sliko Korana z dvema strelnima orožjema, kar prikazuje okvir nasilja oziroma nasilne religije. Potrebno pa je omeniti, da mediji zgoraj prikazane slike Korana niso odstranili, kar bi lahko pomenilo, da so želeli prikazati islam v okvirju nasilja, ki je torej povezan z Islamsko državo (torej s skrajnostjo). Po drugi strani pa bi lahko rekli, da slika Korana ni odstranjena z namenom, da vzpostavi okvir grožnje zahodnemu svetu.

Slika 7.9

Vir: RTV SLO (23. februar 2015).

Na sliki 7.9 so tako vidni zaporniki oziroma žrtve Islamske države, ki so oblečeni v oranžne pajace. Za njimi stojijo pripadniki Islamske države v črnih oblačilih, ki nad njihovimi glavami držijo nože. Iz napisa na fotografiji izvemo, da gre za ljudi egipčanske cerkve, torej za kristjane. Tako je znotraj prikazane fotografije viden okvir, ki predstavlja Islamske skrajneže kot grožnjo zahodnemu svetu in s tem tudi krščanstvu. Potrebno pa je tudi omeniti, da so pripadniki Islamske države popolnoma prekriti, za kar bi se lahko sklepalo, da odraža njihovo brezosebnost. Omenjeno pa se ponovno lahko poveže z okvirjem barbarstva. Pripadniki Islamske države so namreč prikazani brez čustev z noži v rokah, kar nakazuje na barbarsko dejanje oziroma ravnanje.

Pri Islamski državi je potrebno omeniti, da oni sami želijo biti prikazani kot sovražniki Zahoda in s tem tudi kot grožnja le-temu, gre torej za samo-orientalizacijo. Prav zaradi omenjenega pa je preko objavljenih fotografij posredovan že izoblikovan okvir grožnje, mediji pa ta okvir samo dodatno propagirajo. Zanimivo je tudi dejstvo, da Islamska država uporablja za svoje talce oranžne pajace, kar je praktično značilno za zahodne oziroma ameriške zapornike. Namreč prav zaporniki v ZDA imajo oranžna oblačila, kar pa nakazuje na dejstvo, da tokrat Islamska država predstavlja grožnjo Zahodu, ki bo sodila prikazanim kristjanom (krščanstvo kot zahodna religija). S pojavom Islamske države Zahod Orient še vedno prikazuje znotraj orientalistične ideologije, vendar je novost to, da se omenjena teroristična skupina tudi samo-orientalizira, kar pomeni, da v javni sferi želi biti prikazana kot nevarna, nasilna in kot grožnja za vse tiste, ki so proti njihovem režimu.

Slika 7.10

Vir: RTV SLO (15. februar 2015).

Na sliki 7.10 je prikazan pripadnik Islamske države oblečen v vojaško oblačilo z masko na glavi, skozi katero so vidne samo oči. V levi roki drži dvignjen nož proti objektivu oziroma kameri, iz česar bi se lahko sklepalo, da predstavlja motiv grožnje gledalcem oziroma vsem tistim, ki so proti njihovi ideologiji. Ob fotografiji je dodano tudi besedilo: *"Možje križa, podporniki sovražne egiptovske cerkve"* (RTV SLO, 15. februar 2015). Tako se izve, da je najverjetneje usmerjen nož proti kameri namenjen kristjanom in posledično tudi zahodnemu svetu, saj je krščanstvo dojeta kot vera zahodnega ljudstva. Na dnu fotografije je črn obris, ki najverjetneje prikazuje ujetega talca. Dvignjen nož proti kameri pa nakazuje tudi motiv barbarstva, neciviliziranega obnašanja (obglavljanje ljudi z noži). Ponovno je borec na sliki prikazan brezosebno, kar še dodatno prikazuje Islamsko državo kot grožnjo vsem tistim, ki ne sovpadajo z njihovimi prepričanji.

V proučevanih medijih ni direktno prikazanih fotografij, na katerih bi muslimani bili predstavljeni kot latentna grožnja, ki bi lahko sodelovali z islamsko skupino. Je pa po drugi strani prisotna grožnja Islamske države, ki jo mediji množično prikazujejo. Predvsem so prisotne fotografije, kjer pripadniki Islamske države z noži grozijo kristjanom ali na splošno zahodnemu ljudstvu. Posledično bi se lahko sklepalo, da mediji med prikazovanjem grožnje Islamske države, le-tem omogočajo večjo propagando in širjenje. Ob tem ko puščajo njihove znake na fotografijah se tako širi njihov "nauk", mediji pa s tem prikazujejo okvir same grožnje ter tudi okvir nasilne, barsbarske religije.

7.4 Prikazovanje islama kot barbarskega

Skozi preučevanje slikovnega gradiva je torej razvidno, da je barbarstvo eden glavnih okvirjev, ki je prisoten na večini že prikazanih fotografij. Barbar je razumljen kot človek, ki se dojema kot neciviliziran. Beseda se pogosto uporablja na splošno za sklicevanje na člana nekega naroda, običajno za posameznika neke plemenske družbe in ga v urbani civilizaciji obravnavajo kot manjvrednega ali kot divjaka. V prenesenem pomenu je lahko kot barbarski označen tudi posameznik, ki ga povezujejo z brutalno, kruto, vojno in neobčutljivo osebo (Padgen 1986, 15 –16). V navezavi z novicami o Islamski državi je posledično tudi islam prikazan kot barbarski, medtem ko je Zahod v omenjenih novicah prikazan kot civiliziran in napreden.

Slika 7.11

Vir: Dnevnik (2. marec 2015).

Slika 7.12

Vir: Dnevnik (25. september 2014).

Zgoraj prikazani fotografiji sta vzeti iz dveh različnih novic iz spletne strani Dnevnik.

Sliki 7.11 in 7.12 tako prikazujeta že omenjeno dvojnost, torej na eni strani nasilen, barbarski in zaostal Bližnji vzhod, ki se strogo drži verskih pravil in je proti Zahodnemu napredku, kar je tudi vidno na sliki 7.11, saj le-ta prikazuje borce Islamske države, ki korakajo po eni izmed njihovih ulic. Prikaz zaostalosti je tudi mišljen v tem smislu, ker se poslužujejo številnih barbarskih oblik nasilja (noži, vrvi, sežiganje, obglavljanje, obešanje), medtem ko je za Zahod prikazana fotografija (slika 7.12) letala, ki je bilo uporabljeno za bombne napade. Po fotografijah sodeč je Zahod z dobro dodelanim letalom prikazan kot moderen in razvit, medtem ko je Bližnji vzhod prikazan kot zaostal in barbarski v sami bojni opremi, ter po samem ozadju sodeč, kjer so vidne stare, nekoliko porušene stavbe.

Slika 7.13

Vir: RTV SLO (15. april 2015).

Slika 7.14

Vir: RTV SLO (17. junij 2014).

Na zgornjih dveh fotografijah (sliki 7.13 in 7.14) je tako na sliki 7.13 prikazan Bližnji vzhod, kjer je ponovno izbrana fotografija, ki prikazuje nasilje na ulicah, kjer so vidne porušene stavbe. Prav tako je mogoče opaziti, da ima moški na motorju v rokah nož in ga drži obrnjenega v zrak, kot pokazatelj nasilja, barbarskega, zaostalega in neciviliziranega ravnanja.

Ljudje na Bližnjem vzhodu sredi ulice na motorjih in v avtomobilih držijo orožja oziroma nože v zrak, kot odraz divjaškega ravnanja, ki pa je eden od elementov barbarstva. Na sliki 7.14 pa je prikazan Zahod, kjer lahko vidimo dobro opremljeno ladjo Zahodnih vojakov, ki je pokazatelj napredka, modernosti, civilizacije. Tako je prikazano, da se zahodni vojaki poslužujejo bolj modernih strategij vojskovanja, medtem ko na Bližnjem vzhodu uporabljajo barbarske oblike bojevanja. Zanimivo pa je tudi dejstvo ob kakšnih novicah sta prikazani fotografiji. Slika 7.13, ki prikazuje nazadnjaški Bližnji vzhod je priložena ob novici, ki sporoča, da islamski skrajneži posiljujejo ženske in dekleta, medtem ko je slika 7.14 predstavljena ob novici, ki govori o strahu pred razsežnostjo iraške krize. Na sliki 7.13, kjer je torej prikazan nazadnjaški Bližnji vzhod zraven spada tudi negativna novica, ki okvir barbarizma še dodatno potrjuje. Medtem ko je slika 7.14 prikazana, ko je govora o strahu, kar pa lahko pomeni, da je Bližnji vzhod predstavljen kot grožnja modernemu ter razvitemu Zahodu, s čimer pa je viden tudi okvir prikazovanja islama kot grožnje zahodnemu ljudstvu.

Večina fotografij v preučevanem obdobju prikazuje Bližnji vzhod kot barbarski. Namreč v ta okvir bi lahko spadala skoraj vsaka fotografija tudi iz prejšnjih okvirjev. Predvsem gre za fotografije, kjer so pripadniki Islamske države prikazani z noži v rokah in tik pred usmrtitvijo svojih talcev. Po drugi strani pa je Zahod ob tem prikazan kot civiliziran, ki za bojevanje ne uporablja barbarskih metod, temveč nekoliko bolj civilizirane metode (letalonosilke). Zahod je tako v poročanjih o Islamski državi prikazan predvsem kot civiliziran, racionalen in normalen, medtem ko je Bližnji vzhod prikazan kot neciviliziran, podivjan, iracionalen.

8 SKLEP

Nov pojav, ki je viden skozi preučevane fotografije in novice je ta, da pri Islamski državi gre za samo-orientalizacijo. Zahod sicer še vedno izpostavlja Orient v smislu Oni nasproti Nam, vendar je novost to, da Islamska država sama sebe reprezentira kot nasilno skupino in predstavlja grožnjo vsem tistim, ki so proti njihovemu sistemu. Gre torej za samo-orientalizacijo, kjer se Islamska država reprezentira tako, kot jih je opisoval Zahod, torej kot nasilna, barbarska, nevarna. Islamska država je sedaj tista, ki ugrablja talce, ki ne sovpadajo z njihovim prepričanjem, s tem pa sporočajo grožnjo zahodnemu sistemu. V literaturi gre pri samo-orientalizaciji za reprezentacijo sebe skozi oči Zahoda (Feighery 2012, 271).

Eden najbolj problematičnih vidikov prikazovanja islama v novicah je pomanjkanje konteksta. Po razpadu Sovjetske zveze leta 1990 je islam postal globalna grožnja v medijih, saj je bilo potrebno zamenjati komunizem, ki je pred tem predstavljal sovražnika Zahodu. Od

leta 1990 se je v medijih kot propaganda začela pojavljati "islamska grožnja" (Lueg v Ibrahim 2010, 112). Ob končanju hladne vojne se je ameriška zunanja politika preusmerila na islamski fundamentalizem. Mediji pa so se po 11. septembru 2001 v poročanjih o islamu osredotočali na strah, nasilje in na opisovanje kriznih razmer (Adnan v Ibrahim 2010, 112).

V preučevanih novicah, fotografije služijo kot dokaz napisanemu ali pa podkrepijo določeno novico. Mediji uporabljajo fotografski realizem ob besedilu kot dokaz pristnosti. Uporaba že obstoječih znanih prizorov ni značilna samo za fotografije, ampak tudi za novice na splošno. Novinarji se pogosto zatekajo k okvirjem, da bi določili posebne dogodke znotraj širšega konteksta (Tomanić Trivundža 2004, 85). Fotografije imajo močan potencial, da delujejo znotraj novičarskih okvirjev – usmerjajo procese selekcije informacij in interpretacij. Moč fotografij ni toliko odvisna od njihove eksplicitne vsebine (posebni dogodek), temveč od tega, kako te vsebine odmevajo v že obstoječih shemah, torej z že obstoječimi stališči ali mnenji o določenem vprašanju (Tomanić Trivundža 2010, 103).

Znotraj preučevanih spletnih novic in fotografij so ugotovljene podobne ugotovitve. Slovenski preučevani spletni mediji (RTV SLO, 24 ur, Dnevnik) v besedilnih novicah v večini primerov ustvarjajo koncept sovražnika, ko je govora o Bližnjem vzhodu in islamu, pri vseh primerih pa ustvarjajo koncept miroljubnega Zahoda. Nekaterе novice ločujejo med skrajnim in neskrainim islamom, vendar je v takih primerih slednji omenjen zelo na kratko in proti koncu novice. Prevladujejo torej novice, kjer je Bližnji vzhod prikazan kot sovražnik, v veliko primerih kot grožnja miroljubnemu Zahodu, ki se bori proti Islamski državi. Hkrati pa je Zahod prikazan tudi kot domnevni rešitelj pred skrajnimi skupinami, saj so ljudje na Bližnjem vzhodu odvisni od njihove pomoči. Prav tako pa je koncept sovražnika na eni strani in koncept miroljubnega Zahoda na drugi, viden tudi pri fotografijah. Vse fotografije, Bližnji vzhod, prikazujejo kot sovražnika Zahodu, predvsem gre za prikazovanja nasilnih upodobitev, medtem ko za Zahod uporabijo fotografije, ki izražajo njihovo demokratičnost, civiliziranost, napredek in racionalnost. Potrebno pa je omeniti, da so v samih preučevanih novicah Zahodni mediji na strani kogarkoli, ki je proti Islamski državi – kar zadeva tudi Savdsko Arabijo. Vendar pa je kljub temu, ko je govora o Bližnjem vzhodu, moč zaznati latentno grožnjo Zahodu. Ugotovljeno se tako sklada z orientalističnim načelom, ki pravi, da Zahod in posledično tudi mediji proizvajajo predsodke s katerimi ustvarjajo kolektivno stanje uma, ki Nas uvršča v moderni in demokratični Zahod, nasproti Njim, ki so po propadu komunizma večinoma povezani z znano orientalsko shemo primitivnosti, diktatorstva, nasilnosti in terorističnega islama, Arabcev ali fundamentalizma (Said v Van Dijk 1995, 29).

V večini primerov je v preučevanih spletnih medijih islam reprezentiran kot nasilna religija, saj je večina govora posvečena skrajnemu islamu. Prav tako pa se v preučevanih novicah govori zgolj o islamski skrajnosti, medtem ko o drugih verskih skrajnostih ni govora. Na podlagi tega se lahko sklepa, da je preko novic islam posledično obravnavan kot nasilen. Nekatere novice, sicer v manjši meri, omenjajo tudi neskraini islam. V taki primerih pa novinarji omenjenih treh spletnih medijev, ločijo med tema dvema, vendar je nekoliko problematično to, da neskrainemu islamu posvečajo v novicah veliko manj pozornosti kot skrajnemu. Skozi implicitno vsebino tako mediji prikazujejo islam kot nasilno religijo. Preučevani mediji v večini primerov reprezentirajo islamsko vero kot latentno grožnjo Zahodu. Ko je govora o slovenskih pripadnikih islama sicer ne povedo direktno, da obstaja sum sodelovanja z Islamsko državo, vendar je skozi vsebino zaznan ta okvir. V primerih, kjer pa je govora o tujih muslimanih pa je eksplicitnost veliko bolj izražena. V večini primerov se (ko je govora o grožnji) skrajni islam poveže z neskrainim islamom. Obstajajo pa primeri (vendar v manjšini), kjer se oba omenjena islama medsebojno ne enačita, pri čemer se tudi jasno izve, da neskraini islam nima povezave s skrajnostjo. Fotografije večinoma sovpadajo z besedilom in torej prikazujejo islam kot nasilno religijo, saj so vse preučevane fotografije povezane s skrajnim islamom, zaradi česar je prisoten samo en pol in posledično lahko prihaja samo do ene interpretacije islama (nasilne). Fotografij, kjer bi muslimani prikazovali latentno grožnjo Zahodu praktično v preučevanem obdobju ni. Vendar pa so prisotne fotografije, kjer Islamska država predstavlja grožnjo Zahodu. Omenjeni trije mediji pri tem odigrajo pomembno vlogo, saj grožnjo prenesejo v novice in s tem na nek način omogočajo njihovo propagando. Na fotografijah je tako moč zaznati samo-orientalizacijo, kjer se Islamska država sama prikazuje v orientalistični luči Zahoda, torej kot nasilna, barbarska skupina, ki predstavlja grožnjo zahodnemu režimu. Ponovno se lahko ugotovitve navežejo na orientalistično shemo. Muslimani so po Saidu v zahodnem svetu obravnavani kot nekaj drugega, nasilnega, fundamentalističnega, nedemokratičnega. Islam je največkrat prikazan kot religija, ki goji terorizem, nasilje in globalno grožnjo (Said 1997, 169). S tem ko so prisotne zgolj fotografije, na katerih je vidna grožnja skrajnih islamistov, se omenjena teorija tudi potrjuje.

Skozi novice in fotografije je razvidno, da preučevani mediji bližnji vzhod prikazujejo kot barbarski. Lahko bi rekli, da skoraj ni novice, kjer ne bi bilo opisov barbarizma. Z opisovanjem omenjenega pa tako prikazujejo še nasprotje, torej civiliziran Zahod. Tudi večina fotografij ima poudarek na barbarskem Bližnjem vzhodu, v veliko primerih pa je takšnim fotografijam dodana tudi fotografija civiliziranega, demokratičnega Zahoda. Lahko bi se torej

sklepalo, da številna poročanja o islamskem obglavljanju, medijski reprezentaciji pomaga ustvariti barbarski Bližnji vzhod. V okviru delitve na Mi in Oni je Orient obravnavan kot čuden, eksotičen, skrivnosten, iracionalen in potencialno nevaren, medtem ko se Zahod šteje kot racionalen, kreposten, zrel in normalen (Said 1994, 40).

Pri poročanjih o Islamski državi je tako razvidno, da se je s pojavom omenjene skupine in z njihovim prodorom v medije, začela kazati njihova samo-orientalizacija. Pri slednji se tako pripadniki Islamske države sami kažejo kot nasilni, drugačni, barbarski in kot grožnja Zahodu. Novo je torej to, da tokrat oni napadajo zahodni sistem in vse, ki na Bližnjem vzhodu ne sovpadajo z njihovo ideologijo, prav tako pa tudi sami želijo biti prikazani kot grožnja. Sama novost je tudi to, da so mediji, ko je govora o Islamski državi, na strani katere koli države, ki je proti omenjeni skupini. Vendar pa je kljub temu, znotraj govora o Bližnjem vzhodu, moč zaznati latentno grožnjo. Veliko morebitno grožnjo pa tudi predstavljajo na Zahodu živeči muslimani, ki odhajajo na bojišča v Sirijo in Irak. Zanimivo je dejstvo, da so ti predstavljeni kot večja latentna grožnja Zahodu, kot živeči muslimani na Bližnjem vzhodu. Potrebno pa je tudi omeniti, da je v preučevanih medijih vedno samo govora o nasilnem ravnanju (npr. obglavljanju) Islamske države, vendar tega ne prikazujejo. Po navadi so žrtve na slikah prikazane pred umorom. Islamska država pa po drugi strani sama objavlja na splet prikazane umore, kar njihovo samo-orientalizacijo in grožnjo še stopnjuje.

9 LITERATURA

1. 24 ur. 2015. *'Če vidim moškega z brado, se začnem tresti'*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/ce-vidim-moskega-z-brado-se-zacnem-tresti.html> (5. junij 2015).
2. 24 ur. 2014. *IS poziva k ubijanju 'nevernih Američanov in Evropejcev', v Nemčiji aretirali njihovega domnevnega člana*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/skrajnezi-pozivajo-k-ubijanju-drzavljanov-ki-so-v-koaliciji-drzav-proti-is.html> (5. junij 2015).
3. 24 ur. 2015. *Islamski svet zgrožen zaradi nove objave Mohamedove karikature*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/naslovnica-charlie-hebdo.html> (5. junij 2015).
4. 24 ur. 2014. *Kdo so ekstremisti in koga nadzorujejo slovenski obveščevalci?* Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/epilog.html> (5. junij 2015).
5. 24 ur. 2015. *Muslimanki na letalu niso želeli dati neodprte pločevinke, 'ker bi jo uporabila kot orožje'*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/muslimanki-na-letalu-niso-zeleli-dati-neodprte-plocevinke-ker-bi-jo-uporabila-kot-orozje.html> (1. julij 2015).
6. 24 ur. 2014. *Nemški novinar o IS: 'To je največja strategija verskega čiščenja, ki je bila kadarkoli do zdaj načrtovana'*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/nemski-novinar-pre-zivel-10-dni-z-borci-is-prepricani-so-da-lahko-premikajo-gore.html> (5. junij 2015).
7. 24 ur. 2014. *Od tam ni povratka: džihadisti IS ubili 120 svojih borcev, ker so jih želeli zapustiti*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/od-tam-ni-povratka-dzihadisti-is-ubili-120-svojih-borcev-ker-so-jih-zeleli-zapustiti.html?bl=0> (5. Junij 2015).
8. 24 ur. 2014. *Skrajneži zdaj obglavili še britanskega človekoljubnega delavca*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/skrajnezi-zdaj-obglavili-se-britanskega-clovekoljubnega-delavca.html> (1. julij 2015).
9. 24 ur. 2015. *So IS šteti dnevi? Iraške in kurdske sile pripravljajo 25.000 vojakov, da spet zavzamejo Mosul*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/so-is-steti-dnevi-iraske-in-kurdske-sile-pripravljajo-25-000-vojakov-da-spet-zavzamejo-mosul.html> (1. julij 2015).
10. 24 ur. 2015. *Spreobrnjeni džihadist: Skrajna mnenja sem sprejemal, ko o veri nisem vedel ničesar*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/spreobrnjeni-dzihadist-skrajna-mnenja-sem-sprejemal-ko-o-veri-nisem-vedel-nicesar.html> (5. junij 2015).
11. 24 ur. 2015. *Šesterica samomorilskih napadalk Boko Haram izvedla masaker, otroпки vojščaki IS ubijali na odru amfiteatra*. Dostopno prek:

- <http://www.24ur.com/novice/svet/sesterica-samomorilskih-napadalk-skupine-boko-haram-izvedla-masaker.html> (8. julij 2015).
12. 24 ur. 2015. *Ujetnica Boko Harama: Posiljevali so me, učili so me ubijati*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/leto-dni-kasneje-se-vedno-nihce-ne-ve-kaksna-je-bila-usoda-vec-kot-200-nigerijskih-deklic.html> (5. junij 2015).
13. 24 ur. 2014. *V Siriji umrli Slovenec nekoč katolik, celo ministrant, islam 'odkril' v službi*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/slovenija/v-siriji-umrli-slovenec-nekoc-katolik-celo-ministrant-islam-odkril-v-sluzbi.html> (5. junij 2015).
14. 24 ur. 2015. *Žensko, ki naj bi umorila pastorko, obglavili*. Dostopno prek: <http://www.24ur.com/novice/svet/zensko-ki-naj-bi-umorila-pastorko-obglavili.html> (5. junij 2015).
15. Achugar, Mariana. 2004. The events and actors of 11 September 2001 as seen from Uruguay: analysis of daily newspaper editorials. *Discourse & Society* 15(2–3): 291–320.
16. Alatas, Syed F. 2005. *Covering Islam: Challenges & Opportunities for Media in the Global Village*. Singapore: Konrad-Adenauer-Stiftung.
17. Alghamdi, Emad A. 2015. The Representation of Islam in Western Media: The Coverage of Norway Terrorist Attacks. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature* 4(3): 198–204.
18. Altheide, David L. 2007. The mass media and terrorism. *Discourse & Communication* 1(3): 287–308.
19. Ambrosio de Nelson, Sonia. 2008. Understanding the press imaging of 'terrorist'. *The International Communication Gazette* 70(5): 325–337. Dostopno prek: <http://gaz.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/70/5/325.full.pdf+html>
20. Armbrorst, A. 2010. Modelling Terrorism and Political Violence. *International Relations* 24(4): 414–432.
21. Australian National Security. 2015. *Islamic state*. Dostopno prek: <http://www.nationalsecurity.gov.au/Listedterroristorganisations/Pages/IslamicState.aspx> (9. julij 2015).
22. Bolsen, T. 2011. The Construction of News: Energy Crises, Advocacy Messages, and Frames toward Conservation. *The International Journal of Press/Politics* 16(2): 143–162.
23. Congressional Digest. 2014. *Islamic State Situation and the U.S. Response U.S. Actions in Iraq and Syria*. 2–30. Dostopno prek: <http://web.b.ebscohost.com.nukweb.nuk.unilj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=b96da0ec-2430-4902-8802-59158b2ac9e7%40sessionmgr114&hid=128> (5. junij 2015).

24. Dnevnik. 2015. *Borci Islamske države prihajajo iz stotih držav*. Dostopno prek: <https://168.63.31.19/1042713978/svet/borci-prihajajo-iz-stotih-drzav> (8. julij 2015).
25. Dnevnik. 2014. *Cia: IS ima med 20.000 do 31.500 borcev v Iraku in Siriji*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042681018/svet/cia-is-ima-med-20000-do-31500-borcev-v-iraku-in-siriji> (5. junij 2015).
26. Dnevnik. 2014. *Domnevni slovenski "džihadist" zanika boj za Islamsko državo*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042682815> (5. junij 2015).
27. Dnevnik. 2014. *Iraški islamisti kot samomorilske napadalce uporabljajo tudi otroke*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042680742/svet/iraski-islamisti-kot-samomorilske-napadalce-uporabljajo-tudi-otroke> (5. junij 2015).
28. Dnevnik. 2014. *Islamska država naj bi obglavila ameriškega humanitarnega delavca Petra Kassiga*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042687988/svet/islamska-drzava-naj-bi-obglavila-ameriskega-humanitarnega-delavca-petra-kassiga> (5. junij 2015).
29. Dnevnik. 2015. *Islamska država objavila posnetek obglavljanja 21 egiptovskih Koptov*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042706804/svet/islamska-drzava-objavila-posnetek-obglavljenja-21-egiptovskih-koptov> (5. junij 2015).
30. Dnevnik. 2015. *Islamska država v videu s smrtjo grozi japonskima talcema*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042703886/svet/islamska-drzava-v-videu-grozi-s-smrtjo-japonskima-talcema> (5. junij 2015).
31. Dnevnik. 2015. *Kako razumeti vojno: Islamska kraljevina proti islamski republiki*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042710648/svet/kako-razumeti-vojno-islamska-kraljevina-proti-islamski-republiki> (5. junij 2015).
32. Dnevnik. 2015. *Na Kosovu sedem ljudi obtožili sodelovanja z Islamsko državo*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042708402/svet/na-kosovu-sedem-ljudi-obtozili-sodelovanja-z-islamsko-drzavo-> (5. junij 2015).
33. Dnevnik. 2014. *Obama napovedal zračne napade na IS tudi v Siriji in dodatne vojake v Iraku*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042680934/svet/obama-napovedal-zracne-napade-na-is-tudi-v-siriji-in-dodatne-vojake-v-iraku> (5. junij 2015).
34. Dnevnik. 2015. *Prvo leto Islamske države: Zahod so jo je vzredil sam*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042716135/svet/prvo-let-islamske-drzave-zahod-si-jo-je-vzredil-sam> (18. julij 2015).
35. Dnevnik. 2014. *Zastareli hladnovojni plenilec nad tarče Islamske države*. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042682370/svet/zastareli-hladnovojni-plenilec-nad-tarce-islamske-drzave> (5. junij 2015).

36. Entman, Robert M. 1993. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication* 43(4): 51–58.
37. Entman, Robert M. 1991. Framing U.S. Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents. *Journal of Communication* 41(4): 6– 27.
38. Entman, R. and A. Rojecki. 1993. 'Freezing out the Public: Elite and Media Framing of the US AntiNuclear Movement'. *Political Communication* 10: 155–73.
39. Falkheimer, J., Eva-Karin Olsson. 2015. Depoliticizing terror: The news framing of the terrorist attacks in Norway, 22 July 2011. *Media, War & Conflict* 8(1): 70–85.
40. Feighery, William G. 2012. Tourism and self-Orientalism in Oman: a critical discourse analysis. *Critical Discourse Studies* 9(3): 269–284. Dostopno prek: <http://web.b.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=d5c1b432-3785-4040-bc12-fc61ad2b646e%40sessionmgr113&vid=0&hid=128> (5. julij 2015).
41. Fowler, Roger. 1991. *Language in the News*. London in New York: Routledge.
42. Gerhards, Jürgen in Mike S. Schäfer. 2014. International terrorism, domestic coverage? How terrorist attacks are presented in the news of CNN, Al Jazeera, the BBC, and ARD. *The International Communication Gazette* 76(1): 3–26. Dostopno prek: <http://gaz.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/76/1/3.full.pdf+html>
43. Hall, Stuart. 1997. *Representation: cultural representation and signifying practice. "The work of representation"*. London: Sage, Milton Keynes: The Open University.
44. Heavy. 2014. *Islamic State Flag Meaning*. Dostopno prek: <http://heavy.com/news/2014/08/islamic-state-flag-arabic-meaning-translation-mahdi-black-standard-banner-info/> (5. junij 2015).
45. Ibrahim, Dina. 2010. The framing of islam on network news following the september 11th attacks. *The International Communication Gazette* 72(1): 111–125. Dostopno prek: <http://gaz.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/72/1/111.full.pdf+html>
46. Kavoori, Anandam P., Todd Fraley. 2006. *Media, terrorism and theory*. Lanham, Boulder, New York, Toronto, Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, inc.
47. Komel, Mirt. 2014. Re-orientalizing the Assassins in Western historical-fiction literature: Orientalism and self-Orientalism in Bartol's Alamut, Tarr's Alamut, Boschert's Assassins of Alamut and Oden's Lion of Cairo. *European Journal of Cultural Studies* 17(5): 525–548.
48. Kuhar, Roman. 2009. *Na križiščih diskriminacije, večplastna in intersekcijska diskriminacija*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
49. Lukuman Azeez, Adesina. 2009. The Role of the Media in Reporting Terrorism. *Journal of Communication and Media Research* 1(1): 1–15.

50. Mastnak, Tomaž. 1998. *Evropa: med evolucijo in evtanazijo*. Ljubljana: SH Zavod za založniško dejavnost.
51. Medica, Karmen. 2013. Orientalizem, okcidentalizem in postmoderna antropologija. *Monitor ISH* 15(1): 183–191.
52. Mešić, Mirza. The Perception of Islam and Muslims in the Media and the Responsibility of European Muslims Towards the Media. 1–4.
53. Mishra, Smeeta. 2008. Islam and Democracy: Comparing Post-9/11 Representations in the U.S. Prestige Press in the Turkish, Iraqi, and Iranian Context. *Journal of Communication Inquiry* 32(2): 155–178. Dostopno prek: <http://jci.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/32/2/155.full.pdf+html>
54. Padgen, Anthony. 1986. *"The image of the barbarian". The fall of natural man: the American Indian and the origins of comparative ethnology*. Cambridge: University Press.
55. Papacharissi, Z., Maria De Fatima Oliveira. 2008. News Frames Terrorism: A Comparative Analysis of Frames Employed in Terrorism Coverage in U.S. and U.K. Newspapers. *The International Journal of Press-Politics* 13(1): 52–74.
56. Pickering, Michael. 2001. *Stereotyping, The Politics of Representations*. New York: Palgrave.
57. Reese, Stephen D. 2001. Prologue-Framing public life. A bridging model for media research. *Framing public life*: 7–31.
58. RTV SLO mmc. 2014. *Ena najstarejših krščanskih skupnosti beži pred Islamsko državo*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/ena-najstarejsih-krscanskih-skupnosti-bezi-pred-islamsko-drzavo/342323> (5. junij 2015).
59. RTV SLO mmc. 2015. *HRW: Islamska država sistematično posiljuje zajete ženske in dekleta*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/hrw-islamska-drzava-sistematicno-posiljuje-zajete-zenske-in-dekleta/362908> (5. junij 2015).
60. RTV SLO mmc. 2015. *IS objavil posnetek obglavljenja 21 egiptovskih Koptov*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/is-objavil-posnetek-obglavljenja-21-egiptovskih-koptov/358434> (5. junij 2015).
61. RTV SLO mmc. 2015. *IS udaril po pogrebcih v Jemnu, v Siriji prvič obglavili ženski*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/is-udaril-po-pogrebcih-v-jemnu-v-siriji-prvic-obglavil-zenski/368652> (5. julij 2015).
62. RTV SLO mmc. 2014. *Kljub napredovanju skrajnežev ZDA verjamejo v poraz Islamske države*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/kljub-napredovanju-skrajnezev-zda-verjamejo-v-poraz-islamske-drzave/348282> (5. junij 2015).

63. RTV SLO mmc. 2014. *Kobane tik pred padcem v roke Islamske države*. Dostopno prek: http://www.rtv slo.si/?c_mod=pda&op=view&id=348123 (8. Junij 2015).
64. RTV SLO mmc. 2014. *Obama: Iraško bojišče ne bo več videlo ameriških vojakov*. Dostopno prek: http://www.rtv slo.si/?c_mod=pda&op=view&id=339778 (19. junij 2015).
65. RTV SLO mmc. 2015. *Po obglavljanju kristjanov več tisoč Koptov zapušča Libijo*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/po-obglavljanju-kristjanov-vec-tisoc-koptov-zapusca-libijo/359032> (5. junij 2015).
66. RTV SLO mmc. 2014. *Slovincu, ki naj bi se boril v Siriji, zasegli orožje*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/crna-kronika/slovincu-ki-naj-bi-se-boril-v-siriji-zasegli-orozje/347168> (5. junij 2015).
67. RTV SLO mmc. 2014. *Strah pred razsežnostjo iraske krize, premier odpustil poveljnike*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/strah-pred-razseznostjo-iraske-krize-premier-odpustil-poveljnike/339609> (5. junij 2015).
68. RTV SLO mmc. 2014. *Sunitski borci zavzeli še eno mesto. Se bodo ZDA vmešavale z brezpilotnimi letali?* Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/sunitski-borci-zavzeli-se-eno-mesto-se-bodo-zda-vmesale-z-brezpilotnimi-letali/339557> (5. junij 2015).
69. RTV SLO mmc. 2014. *V Siriji naj bi umrl slovenski državljani*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/v-siriji-naj-bi-umrl-slovenski-drzavljan/347622> (5. junij 2015).
70. RTV SLO mmc. 2015. *Več kot sto mrtvih v samomorilskem napadu Islamske države v Iraku*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/vec-kot-sto-mrtvih-v-samomorilskem-napadu-islamske-drzave-v-iraku/369921> (22. julij 2015).
71. RTV SLO mmc. 2014. *ZDA podcenile skrajneže in precenile sposobnosti iraske vojske*. Dostopno prek: http://www.rtv slo.si/?&c_mod=pda&op=view&id=347410 (1. julij 2015).
72. Ryan, Michael. 2004. Framing the war against terrorism. US Newspaper Editorial and Military Action in Afghanistan. *The international journal for comunication studies* 66(5): 363–382. Dostopno prek: <http://gaz.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/66/5/363.full.pdf+html>
73. Said, E.W. 2003. A window on the world. *The Guardian*, sobota 2. Avgust 2003. Dostopno prek: <http://www.guardian.co.uk/books/2003/aug/02/alqaida.highereducation>.
74. Said, Edward W. 1997. *Covering Islam: How The Media And The Experts Determine How We See The Rest Of The World*. New York: Vintage Books, Random House.
75. Said, Edward W. 1994. *Orientalism*. New York: Vintage Books.
76. Said, E.W. 1996. *Orientalizem: zahodnjaški pogledi na Orient*. Ljubljana: Studia humanitatis.

77. Saltman, Erin Marie, Charlie Winter. 2014. *Islamic State: The Changing Face of Modern Jihadism*. Quilliam: Quilliam foundation. Dostopno prek: <http://www.quilliamfoundation.org/wp/wp-content/uploads/publications/free/islamic-state-the-changing-face-of-modern-jihadism.pdf> (9. julij 2014).
78. Samman, Khaldoun, Mazhar Al-Zo'by. 2008. *Islam and the orientalist world-system*. London: Paradigm Publishers.
79. Shadid, W., P.S. van Koningsveld. 2002. The Negative Image of Islam and Muslims in the West: Causes and Solutions. *Religious Freedom and the Neutrality of the State: The Position of Islam in the European Union*: 174–196.
80. Shaw, Ibrahim Seaga. 2012. Stereotypical representations of Muslims and Islam following the 7/7 London terror attacks. *International Communication Gazette* 74(6): 509–524.
81. Slade, Shelly. 1981. The Image of the Arab in America: Analysis of a Poll on American Attitudes. *The Middle East Journal* 35(2): 143–162. Dostopno prek: <http://www.jstor.org/stable/4326196> (9. julij 2015).
82. Stanford University. *Mapping Militant Organizations*. Dostopno prek: <http://web.stanford.edu/group/mappingmilitants/cgi-bin/groups/view/1> (9. julij 2015).
83. Thompson, William, Joseph Hickey. 2005. *Society in Focus*. Boston: MA Pearson.
84. Tomanić Trivundža, Ilija. 2004. Delo's Orientalist Gaze: Framing the Images of the Iraq War. *Medij. istaž.* 10(2): 83–98.
85. Tomanić Trivundža, Ilija. 2010. Framing's overlooked frame: Fractured paradigm and the study of visuals. *Media and Communication Studies Intersections and Interventions*: 97–107.
86. Toros, H. 2008. 'We Don't Negotiate with Terrorists!': Legitimacy and Complexity in Terrorist Conflicts. *Security Dialogue* 39(4): 407–426.
87. Tuastad, Dag. 2003. Neo-Orientalism and the New Barbarism Thesis: Aspects of Symbolic Violence in the Middle East Conflict(s). *Third World Quarterly* 24(4): 591–599. Dostopno prek: http://www.jstor.org/stable/3993426?seq=1#page_scan_tab_contents (18. julij 2015).
88. The Economist. 2014. *A war that crosses national boundaries*. Dostopno prek: <http://www.economist.com/news/middle-east-and-africa/21613343-iraq-and-america-have-pushed-back-islamic-state-it-will-take-much-more> (5. junij 2015).
89. Van Dijk, Teun A. 1995. *The mass media today: discourses of domination or diversity?* 27–45.

90. Yarchi, M., Gadi Wolfsfeld, Tamir Sheafer in Shaul R. Shenhav. 2013. Promoting stories about terrorism to the international news media: A study of public diplomacy. *Media, War & Conflict* 6(3): 263–278.